

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'SİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR

EYLÜL 2016

AHVALI ŞAHSİYYE

Dr. Ekrem Keleş ile Söyleşi
Mihman Atadan Önde Gelir
Osmanlı'nın Avrupa'daki Son "Sancağı"
Demir Eksikliği Anemisi

“İman edenlerle
karşılaştıkları zaman,
'İnandık' derler. Fakat
şeytanlarıyla (münafık
dostlarıyla) yalnız kaldıkları
zaman, 'Şüphesiz, biz
sizinle beraberiz. Biz ancak
onlarla alay ediyoruz'
derler.”

(Bakara Suresi, 14.)

Ahvali Şahsiyye

Kişinin şahsiyet sahibi bir fert olabilmesi için dikkat etmesi gereken pek çok husus vardır. İnsanın desteğe muhtaç biri olarak dünyaya gelmesi, akıl ve irade gücünün yetkinleşmesi ile devam eden sürecin önemi tartışılmazdır. İslam'ın hedeflediği insan bu süreçleri doğru şekilde geçirmeli, şahsiyet sahibi olmayı başarabilmelidir. Güçlü bir şahsiyet oluşturabilmek için şüphesiz alınacak en güzel örnek, ender şahsiyet sahibi Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'dir. Dr. Fatma Bayraktar Karahan, "Ahvali Şahsiyye" yazısında İslam'ın hedeflediği insan tipini, eğitime ve öğrenme süreciyle kişilik kazanmaya başlayan insanın şahsiyetinin inşa aşamalarını, şahsiyetin ezilmesine izin verilmemesi gerektiğini, güçlü bir şahsiyet oluşturabilmek için sorumluluğunun farkında olarak kendi hayatına ve dünyaya sorgulayan, akleden gözlerle bakabilme gerekliliğini vurguladı.

"Biz Bize" bölümümüzde Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Rifat Oral cenneti ve insanlığı kaybettiren büyük günah olarak nitelediği kul hakkı ihlallerini ele aldı. Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Prof. Dr. Cağfer Karadaş ise "Peygamberimiz ve Aile Reisliği" başlıklı yazısında Peygamber Efendimizi(s.a.s.) hayatımızın her alanında kendimize örnek aldığımız gibi aile reisliği hususunda da rehber edindiğimizi ve Peygamberimizin aile yaşantısını aktardı bizlere.

"Ailece" bölümümüzde Psikoterapist/Yazar Serhat Yabancı kişinin kendisiyle ilgili ne düşünüyorsa onu sürdüreni çektiğini ve onu kendine yaşattığından hareketle "İç Sesini Düzelt, Hayatın Düzelsin!" yazısında olumlu iç sese kulak verilmesi gerektiğini ifade ediyor. Uzman Klinik Psikolog Esra Nur Gençal ise okula başlayacak olan yavrular ve onlarla birlikte anne babaların da yeni bir serüvene adım attığından bahsediyor yazısında.

Bu ay dergimizde Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Dr. Ekrem Keleş ile yaptığımız söyleşiye yer verdik. Dr. Ekrem Keleş 15 Temmuz'da tamamen deşifre olmuş olan FETÖ/PDY örgütünün İslam'a ve insanlığa verdiği büyük zarara, kesinlikle bu örgütün dini bir yapı olarak kabul edilemeyeceğine değindi ve böylesi mağduriyetlerin tekrar yaşanmaması için doğru dini öğrenme kaynakları ve yolu hakkında ailelere tavsiyelerde bulundu.

İlgile okuyacağınız "Misafirimiz Var" bölümünde Sancak'tan Dino Başoğlu misafirimiz oluyor. Başoğlu Türkiye'yi anavatanı gibi gördüğünü, göçler yüzünden Sancak'ta Müslüman nüfus gün geçtikçe azaldığını, Sancak'ta Müslüman halk Osmanlı'nın kültür yapısından etkilendiğini ve Türkiye'nin her zaman yanlarında olduğunu aktardı.

"Evimiz" bölümünde Halime Karabulut çocukluğumuzun oyunlarını kaleme alınırken "Bir Nefes Sıhhat" bölümünde Doç. Dr. Havva Şahin Kavaklı demir eksikliği anemisini anlattı. Kısa Kısa, Geçmiş Zaman Olur ki, Yuvarlak Köşe, Sahabe Hayatları, Hayatın İçinden, Kültür-Sanat, Bulmaca ve daha pek çok bölüm ile dergimiz yine dopdolu.

Şahsiyeti ile tanınan, şahsiyeti ile ailesine, ülkesine, insanlığa faydalı olan fertler olabilmek duasıyla...

Güçlü bir şahsiyet oluşturabilmek için şüphesiz alınacak en güzel örnek, ender şahsiyet sahibi Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'dir.

Dr. Faruk Gökçü

Diyaret İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel Salman

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk Görgülü

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Mustafa Bayraktar

Yayın Koordinatörleri
Dr. Fatma Bayraktar Karahan
Sümeyye Özçelik
Sevde Nur Yıldırım

Tashih
Mustafa Bektaşoğlu

Arşiv
Ali Duran Demircioğlu

Tasarım
aral.org
Bedra Nur Aygün

Baskı
İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık Ve
Teknik Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail : dosim@diyanet.gov.tr

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800,
Çankaya/Ankara
Tel: 0.312 295 8661 - 62
Faks: 0.312 295 61 92

DİBAiledergisi

diyanetailedergisi

ailedergisi@diyanet.gov.tr

6 PENCERE

4 Kısa Kısa
Sümeyye Özçelik

6 Ahvali Şahsiyye
Dr. Fatma Bayraktar Karahan

**12 Cenneti Ve İnsanlığı
Kaybettiren Büyük Günah:
Kul Hakkı İhlalleri**
Rıfat Oral

18 SÖYLEŞİ

**14 Peygamberimiz ve
Aile Reisiği**
Prof. Dr. Cağfer Karadağ

**18 Din İşleri Yüksek Kurulu
Başkanı Dr. Ekrem
Keleş İle Söyleşi**
Dr. Fatma Bayraktar Karahan

22 Ben Okula Başlıyorum
Esra Nur Gençal

**26 İç Sesini Düzelt,
Hayatın Düzelsin!**
Serhat Yabancı

28 Demir Eksikliği Anemisi
Doç. Dr. Havva Şahin Kavaklı

30 Yine Oynayalım mı?
Halime Karabulut

32 Serbest Kürsü
Sevde Nur Yıldırım

34 Sırt Çantası
Hasan Karaca

**36 Osmanlı'nın Avrupa'daki
Son "Sancağı"**
Saliha Dilmaç

**40 Ensarın İlk Öğretmeni:
Mus'ab B. Umeyr**
Hale Şahin

**42 Milletin
Kahramanları**
Muhammed Kâmil Yaykan

**46 Mihman Atadan
Önde Gelir**
Bekir Erdem

48 Kibir Elbisesini Çıkarmak
Aydan Usta

50 Kültür Sanat

36 MİSAFİRİMİZ VAR

46 GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ

30 BİZ BİZE

56 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

52 Kırkambar

54 Bulmaca
Muhammed Kâmil Yaykan

53 Sizden Gelenler

56 Fotoğrafın Anlattıkları

Elektrikli Ev Aleti Alırken Dikkat Edilecek Hususlar

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak her geçen gün piyasaya yeni teknolojilere göre üretilmiş elektrikli ve elektronik ev aletleri sunulmaktadır. Bu nedenle elektrikli ev aletleri alırken; aynı işi gören farklı marka ve çeşitteki ev aletleri incelenip ihtiyaca uygun olanları seçilmelidir. Elektrikli ev aletlerinin kullanım şekli, büyüklüğü, sağladığı faydaları, sağlamlığı ve kullanım ömrü incelenmelidir. Cihazın servis hizmetleri, fiyatı, kurulumu için harcanacak para miktarı satıcıdan öğrenilmelidir. Elektrikli ve elektronik ev aletleri, güvenli ve dayanıklı olmalı, CE işareti taşınmalıdır. İhtiyaca uygun kapasiteli, fiyatı uygun, kalitesi yüksek olanlar tercih edilmelidir. Tanıtma ve kullanma kılavuzlarında yeterli bilgi bulunmalı; kullanımı, bakımı ve temizliği kolay olmalıdır. Alınan ürünlerin kurulum ve montajı yetkili servisler tarafından yaptırılmalıdır. En önemlisi de enerji etiketleri incelenerek enerji verimliliği yüksek, az su ve az elektrik harcayan cihazlar tercih edilmelidir.

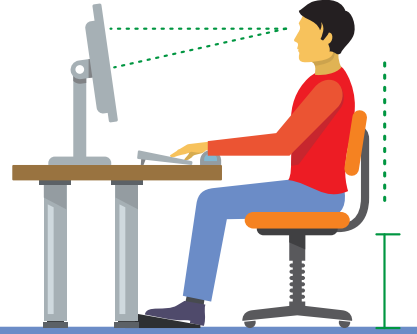
Kardeşliktir Kurban...

Kurban; sözlükte "yaklaşmak, Allah'a yakınlaşmaya vesile olan şey" anlamlarına gelirken; dinî anlamda ibadet maksadıyla, belirli şartları taşıyan hayvanı usulüne uygun olarak kesmeyi ve bu amaçla kesilen hayvanı ifade eder. Kurbanın udhiye (Kurban Bayramı'nda kesilen kurban), adak, akika ve hac ile ilgili olarak kesilen hedy kurbanı gibi çeşitleri vardır. Müminler her kurban kesiminde Hz. İbrahim ile oğlu İsmail'in Cenab-ı Hakk'ın buyruğuna mutlak itaat konusunda verdikleri başarılı sınavın hatırasını tazelemiş ve kendilerinin de benzeri bir itaate hazır olduğunu göstermiş olurlar. Gerek bireyler gerekse toplum açısından önemli bir ibadet olan kurban, toplumda kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutar, sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunur. İslam âlimlerinin çoğunluğu kurban etinin üç eşit parçaya bölünüp bir parçasının kurban sahibi ve bakmakla yükümlü olduğu kimseler tarafından tüketilmesini, ikinci parçanın zengin bile olsalar eş, dost ve akrabaya hediye veya ikram edilmesini, üçüncü parçanın ise kurban kesemeyen ihtiyaç sahibi kimselere dağıtılmasını tavsiye ederler. Böylelikle kurban maddi imkânı olmayanların da Allah'a şükretmesine, kendini de toplumunun bir üyesi olarak hissetmesine vesile olur.

Türkiye Diyanet Vakfı Özel Reyhan Anaokulu Açıldı

Diyanet İşleri Başkanlığı Kampüsünde bulunan Reyhan Anaokulu bu yıl hizmete açıldı. Proje tabanlı eğitimi ön planda tutarak bir çok eğitim yaklaşımından entegre edilen eğitim programı, okul öncesinde öncü olmayı hedeflemektedir. Her çocuğun farklı fıtrata sahip olması bilinciyle hareket edilerek "yaparak ve yaşayarak öğrenme" metotlarıyla çocukların yeteneklerini keşfetmesi amaçlanıyor. Okulda yer alan birçok atölye etkinliğiyle öğrencilerin yeteneklerini ve başarılarını ön plana çıkarmak hedefleniyor. Okulda "düş sokağı sanat atölyesi, nota atölyesi, neşeli bilim atölyesi, el sanatları, akıl ve zekâ oyunları atölyesi, English club atölyesi, Arapça dil atölyesi, dikkat güçlendirme atölyesi, Felsefe atölyesi, mutfak ve doğa atölyesi, keşfediyorum ve masal atölyesi olmak üzere farklı atölyeler mevcut. 2 aylık gözlem programından sonra her öğrenci yeteneğine göre bir atölyeye yönlendirilip; öğrenciler İngilizce ve Kuran eğitimini her gün alabilecek. Yemek programında iki ana bir ara öğün verilip, okula geliş gidiş saatleri 9.00-17.45 arasında olacaktır.

İşyerinde Nasıl Oturmalıyız?

Günün büyük çoğunluğunu işyerinde masa başında geçirenlerin ortak sorunları göz hastalıkları veya ortopedik rahatsızlıklardır. Doğru oturma şekli ile zamanında mola verme sorunların temel çözümü olmaktadır. Örneğin mola verildiğinde spor ve fiziksel aktivite yapılabilir. Düzenli uyku ve dinlenme ihmal edilmemelidir. Ergonomik ofis dizaynları kullanmak, iş yaşantısı dışında psikolojik deşarj sağlayan hobilere zaman ayırmak da önemlidir. Bunun yanı sıra ofiste masa yüksekliği 65-70 cm olmalı, yüksekliği ayarlanabilir, hareketli, sırtı bele uygun ve esnek bir ergonomik koltuk kullanılmalı, sandalye açısı 110 derece ve bel yastık destekli olmalıdır. Dizler 90 veya 110 derece açıda olmalı, dik oturulmalıdır. Ayaklar yere dümdüz durmalı ya da bir ayak desteği üzerine konmalıdır. Baş dik olmalıdır. Monitör göz hizasının biraz altında ve tam karşınızda bulunmalıdır. Kollar klavye için masaya uzatıldığında masaya değmeden 90 derecelik bir açıda konumlanmalı yazı yazarken ve parmakları tuşlara dokunurken kasmamalı ve yavaşça dokunulmalıdır.

Ağzımızı Tatlandıran Reçeller

Kayısı, vişne, erik, şeftali, incir, limon, patlıcan ve hatta salatalık derken sofralarımızı süsleyip ağzımızı tatlandıran reçeller... Kıvamı, tadı, hatta görünüşü ile daha çok kahvaltılarımızda tüketmeyi tercih ettiğimiz reçeller ile bazen de hamur işlerini tatlandırırız. Lezzetli reçeller yapabilmek için bazı püf noktaları var: Reçel yapılırken mümkün olduğunca taze ve olgun meyveler tercih edilmeli, pişirilirken de tahta kaşıkla ve hep aynı yönde karıştırılmalıdır. Aksi takdirde reçel geç kıvama gelir ve sulanır. Kabarmaması için tencereye bir miktar tereyağı konulabilir. Kıvamını anlamak için suya birkaç damla reçel damlatılır eğer dağılmazsa kıvamı yerindedir. Kayısı, şeftali gibi tatlı meyvelere az şeker; vişne, erik gibi ekşi meyvelere daha çok şeker konmalıdır. Kışa saklanacak reçellerin şekerlenmemesi için içine limon ya da limon tuzu katılmalıdır. Kavanozlar ıslık görmeyen, çok sıcak olmayan, ferah yerlerde saklanmalıdır.

AHVALI ŞAHSİYYE

Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN

Diyanet İşleri Uzmanı

İnsanın sınırlarının tartışıldığı, genetik müdahaleler, kök hücre çalışmaları, yeni üreme teknikleri ve yapay zekâ gibi gelişmelerle "yeni insanın" konuşulduğu günümüzde İslam'ın istediği ve oluşturmaya çalıştığı insan nasıldır, sorusu bizi hayli meşgul edeceğe benziyor. İnsanın özüne aykırı şekillenen bugünün dünyası sekülerizmin, dünyevileşmenin, sınırsız tüketimin, popüler kültürün beslediği sanal ortamların ortaya çıkardığı pek çok sorunla yüz yüzedir. Diğer yandan bu yenedünyanın ürettiği

ve beslediği islamofobi; etnisite ve mezhebe dayalı çatışmalar da insanlık onurunu tahrip edecek düzeyde kaotik yeni sorunlar oluşturmaktadır. Paradoksal bir biçimde nefret söylemleri ve ötekileştirmeye dayalı yaklaşımlar güç kazanırken tek tipleştirme ve kimliksizleştirme politikaları da alabildiğine tesirli olmuş gözükmektedir.

Kimliğin en üst aidiyeti dindir ve her din kendi ilkeleri ve öğretileri doğrultusunda bir insan tipi oluşturmaya hedefler. İslam'ın hedeflediği insan tipi, oluşturmaya istediği dünya düzeni ve ahlaki çerçeveyi de ortaya koymaktadır. Kur'an, yaratılışını detaylı şekilde anlattığı insanın diğer varlıklardan bazı niteliklerle ayrıldığını ve üst bir konuma eriştiğini vurgu-

lamaktadır. (Tin, 95/2.) En güzel şekilde yaratılmış olan insan sahip olduğu niteliklerle kendi varlığı dışındaki bütün varlık alanının sorumluluğunu da üstlenmiştir. (Ahzab, 33/72.) Ona verilen akıl ve irade gücü ile bilgiyi elde etme ve ahlaki davranışlarda bulunabilme nitelikleri boşuna değildir. Onun "insan olma" sorumluluğunu yerine getirebilmesi bu niteliklerinin farkında olabilmesi ve onları kullanabilmesi ile mümkündür. Âşık Paşa insanın kendini bilmesinin vazifelerini anlayabilmesi bakımından da gerekliliğini şöyle anlatır mısralarında:

"Görmek ü bilmek sana virdiye
Hak

Öğünü dir gözün aç bir doğru
bak"

Her birimizi farklılaştıran ve özel kılan fiziki farklılıklar gibi manevi ve ruhi farklılıklarımız, yani şahsiyetimiz bizi değerli kılmaktadır. Ancak şahsiyet sahibi olmak bir başka ifade ile kişilikli olabilmek bir gayret ve eğitim, öğrenim süreci gerektirmektedir.

Şahsiyetin İnşası

İnsanın başlangıçta zayıf ve desteğe muhtaç biri olarak dünyaya gelmesi, devam eden süreçte adım adım akıl ve irade gücünün yetkinleşmesi ile sadece bir şahıs olmaktan şahsiyet sahibi bir ferde dönüşmesi de üzerinde düşünülmesi gereken hususlardandır. Zira bu süreç de İslam'ın istediği insan modeli hakkında bize fikir vermektedir.

Doğduğunda tamamen muhtaç ve mukallit olan insan büyürken eğitime ve öğrenme süreciyle kişilik kazanmaya başlar. Bu süreçte insan olma mesuliyeti henüz başlamamıştır. Ta ki kişi rüştüne erer, artık o bir varlık ortaya koyabilir... Çünkü o mümeyyizdir. Yanlış doğrudan ayırt edebilir. Kendi kararlarını verir, evet hayır diyebilir; beğeni ve eleştirileri olup tercihte bulunabilir. Bir diğer

ifade ile artık o akletme ve irade sahibi olma melekelerine erişmiştir. İşte bu noktada dinen sorumluluk başlamış olur. İslam'ın hedeflediği insan bu süreçleri doğru şekilde geçirmeli, şahsiyet sahibi olmayı başarabilmelidir.

Şahsiyet, Arapça bir kelimedir ve en temel anlamında "yüksekliği ve görünüşü olan şey" olarak tanımlanmaktadır. Türkçeleştirilmiş karşılığı ile kişilik,

Güçlü bir
şahsiyet
oluşturabilmede
önemli bir
başka esas da
sorumluluğunun
farkında olarak
kendi hayatına
ve dünyaya
sorgulayan,
soran, akleden
gözlerle
bakabilmektir.

kişi olma, kişilik taşıma anlamına gelmektedir. Kişilik, bir kimsenin kendisine özgü belirgin manevi ve ruhi özelliklerinin bütünü demektir. Şahsiyet sahibi olmak ise "pazarda kendine bir yer edinen esnaf misali, ferdin hayatta kendine yer açması" demektir. Her birimizi farklılaştıran ve özel kılan fiziki farklılıklar gibi manevi ve ruhi farklılıklarımız, yani şahsiyetimiz bizi değerli kılmaktadır. Ancak şahsiyet sahibi olmak bir başka ifade ile kişilikli olabilmek bir gayret ve eğitim, öğrenim süreci gerektirmektedir. Nev'îzâde Atâyî: "Nev'iyâ lâzım değil olmak filân ibn-i filân /Ma'rifet kesb eyle tâ bir âdem ol âdem gibi" mısraları ile âdem olmanın da kesb gerektirdiğini ifade eder. Bu gayret hem ferde hem aileye düşer.

Âdem olma yolunda

Küçük insan rûşt yolunda bir şahsiyet kazanırken onun en önemli desteği ve yardımcı ailesidir. Zira başta ailesinden alacağı eğitim, görgü ve bilgi ile kendine münhasır bir şahsiyet geliştirebilecektir. Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi Prof. Dr. Zeke-riya Güler eğitimin asıl hedefinin böyle şahsiyet sahibi fertler yetiştirmek olduğunu söylemektedir: "Eğitimin hedefi, insanı en mükemmel şekilde yetiştirmek ve onu "insan" yapmaktır. Bu hedef sayesinde genç insan, olumsuz gelişmelerden etkilenmediği gibi, beden, zihin, ruh ve duygu bakımından güçlü bir irade, sağlıklı bir şahsiyet ve sağlam bir karakter kazanarak insanlığa

büyük çapta hizmet eder." Ama-çı şahsiyet inşa etmek olan bu eğitim ise İslam'ın değerlerini ve insan anlayışının ilkelerini taşımalıdır.

İslam dininin en temel ilkesi olan tevhit, Allah'tan başkasına kul olmama, insanı varlık dünyasının en üst makamına çıkaran temel hareket noktasıdır. 'Müslüman' teslim olan demektir. Müslüman şahsiyetin teslimiyeti, kendisini yoktan var eden, İlahî ve Rabbi olan Allah'adır. Dolayısıyla, kabulü Allah'ın kabul ettiği, reddi de, Allah'ın reddettikleridir. Prof. Dr. Güler; "insanın insan üzerinde hâkimiyet kurma girişimini İslam'ın kökten reddettiğini" söyleyerek bu hususa işaret etmektedir. Zira Allah'tan başkasına kul olma, mutlak itaat ve bağlılık insanın şahsiyet geliştirmesine izin vermeyeceği gibi onu varlık sahasında "aşağıların aşağısı" konumuna dahi indirebilecektir. Diğer yandan yüce Allah'a boyun eğmesi gerektiğini ve haddini bilen kişinin şahsiyeti ben, ego ve enaniyetten de arınabilecektir.

İlim, imkân yahut makam sahipleri karşısında şahsiyetin ezilmesine izin verilmemelidir. Böylesi unsurları kullanarak muhatabının şahsiyetine zarar vermek de İslami değildir. En güzel örnek Allah Rasûlü (s.a.s.) yanındakilerin şahsiyet sahibi olmaları yönünde gayret etmiştir. Yanına gelen bir adamın heyecandan titremesi üzerine "Rahat ol! Ben kral değilim, güneşte kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum."

(İbni Mace, 29/30, II/1101) buyurarak adamı rahatlatmıştır. Böylelikle o, hiç kimsenin şahsiyetini nübüvvet makamıyla dahi olsa ezmemiş, örselememiştir. Çocuklara İslam dinini tebliğ edişinde de toplumda şahsiyet sahibi fertlerin oluşmasına yönelik gayreti vardır. Çünkü şahsiyet sahibi olmak özgür iradesi ile ferdin tercihlerde bulunabilmesini zorunlu kılar. Tercihle bulunamayan, hayır diyemeyenin evet demesinin bir kıymeti olmayacağı aşîkârdır. Güçlü bir şahsiyet oluşturabilmede önemli bir başka esas da sorumluluğunun farkında olarak kendi hayatına ve dünyaya sorgulayan, soran, akleden gözlerle bakabilmektir. Soru sorma, düşünme, mukayese etme gibi entelektüel gayretler bu noktada çok önemlidir. Şahsiyetini inşa sürecinde çocuğa ve gence bu bakış ailesi tarafından kazandı-

**Doğduğunda
tamamen
muhtaç ve
mukallit olan
insan büyürken
eğitilme ve
öğrenme
süreciyle kişilik
kazanmaya
başlar. Bu
süreçte
insan olma
mesuliyeti henüz
başlamamıştır.
Ta ki kişi rüştüne
erer, artık o bir
varlık ortaya
koyabilir...**

rılmalıdır. Aydın Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Engin Eker ailenin bu rolüne şöyle işaret etmektedir: "Çocuğumuzun bu özelliklerinin artmasını istiyorsak, insanların sözle değil davranışla öğrendikleri kuralını akıldan çıkarmamak gerekiyor. Yani ev içerisinde, aile içi ilişkilerde soru sormak, sorgulamak, fikirlerimizi özgürce paylaşmak serbest değilse çocuklarımızın bu özelliklerinin gelişmesini beklemek çok akli olmayacaktır. Gelişimin özelliklerle üçüncü yılından sonra

çocuklar hem çevrelerini hem de çevrelerindeki bireylerin ilişkilerini anlayabilmek için muazzam bir merak duyarlar. Bu meraklarını da sordukları sorularla ifade ederler. Bu öğrenme açlığı bazen özellikle anne-baba için tahammülü zor olabilir. Ardı arkası kesilmeyen sorular gelebilir. Ancak burada çocuklar sorularının cevaplarını almak kadar başka bir şeyi de deneyimliyordur. Anlamlı anlamsız soru sorma, iyi kötü fikirlerini paylaşma, ortaya dökülen mantıklı saçma fikirlerden en işlevsel olanı seçme ve en nihayetinde yanlış da yapabilme ihtimali, aile içinde kabul edilmekte midir?"

Ailelerinde analiz yapabilen, karar verebilen ve problem çözebilen fertler olmaları yönünde desteklenmeyen çocukların bazı

sorunlar yaşayabildikleri görülmektedir. Zira böyle çocuklar birer yetişkin olduklarında da fikir beyan etmede, karar vermede yahut itiraz etmede zorlanacaklar, çabuk etki altına alınarak yönlendirilebileceklerdir. Zaman zaman aileler çocuğunun özgüven sahibi, soran sorgulayan ve girişimci olmasını anne baba olarak itaatkârlık ve sadakat aleyhine kendileri için bir risk olarak görebilmektedirler. Yrd. Doç. Dr. Eker bu düşünceye ilişkin; "Aileye sadakat ve bağlılık, özgüven ve sorgulamaya yer bırakmayan kavramlar değildir. Bilakis, özgüvenin gelişmesi, sorgulayıcı bir yaklaşıma kabul edici ve destekleyici tepkilerin verilebilmesi, çocuğun ailesi ile olan bağlarının gerçekçi ve güven verici bir nitelik kazanmasını sağlar. İlişkiler, görevler, istekler ve karşı istekler gibi insan ve aile oluşun ortaya çıkardığı binlerce sorunun karşısına sorgulamadan kabul edilmiş cevaplarla çıkmak, aile birliği açısından büyük tehdittir. Sadece görünüşte öyle olan ancak bireyleri arasında gerçek ve güvenli bağların kurulmadığı bir aile resmi ortaya çıkacaktır o zaman. Bu da kopmalara ya da ailenin kendi içine yönelmiş öfke ve saldırganlığa sebep olur. Oysa sorular ve doyurucu cevaplar, sorunları çözme de bireylerin birbirlerini anlayabilmelerini ve bu sebeple gerilimlerin azaltılabilmesini sağlayabilecektir." demektedir. Diğer yandan kendine güven duygusu gelişmemiş, güçlü bir iradeye sahip olmayan, itiraz edemeyen, yanlış ve

Kişinin
olduğundan
bambaşka
görünerek fikrini
ve düşüncesini
saklamak
amacıyla hareket
ettiği münafıklık
Allah Rasulü'nün
(s.a.s) ifadesi ile
kıyamet günü
Allah katında
insanların en
kötüleridir. "Onlar
bir o yüzle bir
diğer yüzle
gelirler!"

haksızlığa ses çıkaramayan, robotlaşmış, takip ettiği fikrin kör mutaassıbı haline gelmiş bir ferdin ne kendine ne ailesine ne de topluma bir faydası vardır.

Hükümsüz şahsiyetler

Günahlar şahsiyet problemlerinin tezahürleridir. Yalan yere çokça yemin eden, hep kusur arayan, laf götürüp getiren, her hayra engel olan, haddi aşan, günaha dadanmış, kaba, hırçın, ahlaksız kimseler şahsiyet problemi yaşayanlardır. Nifak, fisk, fücür gibi inanç ve davranış

sapmaları da aynı zamanda birer kişilik bozukluğudur. Şahsiyetin bütünüyle hükmünü kaybettiği günahların başında ise münafıklık gelmektedir. Kişinin olduğundan bambaşka görünerek fikrini ve düşüncesini saklamak amacıyla hareket eden münafıklar Allah Rasulü'nün (s.a.s) ifadesi ile kıyamet günü Allah katında insanların en kötüleridir. "Onlar bir o yüzle bir diğer yüzle gelirler!" (Buhârî, Edeb, 52) Şahsiyetlerini kaybeden münafıkları ise yüce Allah Kur'an'da "elbise giymiş

kerestelere" benzetir. (Münafıkûn, 63/4.) Zira insan olma onuru Allah'ın insana verdiği ayırt edici özelliklerin hakkı ile kullanılması ile ancak mümkündür.

İşte tüm bu yönleriyle şahsiyet sahibi olmak; bizi başkalarından ayırarak, yalnızca Allah'a kul olmamızı sağlar. Şahsiyet sahibi olmak İslam'ın insan tasavvurunun ihmâl edilemez bir esasıdır. Ve Müslüman şahsiyeti ile tanıyan, şahsiyeti ile ailesine, ülkesine, insanlığa faydalı olandır.

CENNETİ VE İNSANLIĞI KAYBETTİREN BÜYÜK GÜNAH: KUL HAKKI İHLALLERİ

Rıfat ORAL

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

İnsanın yeryüzüne indirilmesinden sonraki tarihsel döneme baktığımızda; onun yeryüzünü yeniden kendine göre dizayn (ve imar) ettiğini görürüz. Kendisine biçilen halife (egemen güç) olma rolü, içindeki üstünlük ve hâkimiyet potansiyelini harekete geçirmiş, insanlık tarihi fesat çıkarma ve kan dökme ile özdeş hâle gelmiştir. Bir anda yeryüzünün en tehlikeli canlısı insan olmuştur. Yeryüzünü ve diğer canlıları, hatta insanı bile insana karşı korumak gerekir. Bu noktada meleklerin sözü akla gelir:

“(Ey Rabbimiz!) Yeryüzünde fesat çıkartacak ve kan dökecek birilerini mi yaratacaksın? Hâlbuki biz seni hamd ile tesbih eder ve takdis ederiz, demişlerdi.” (Bakara, 2/30.)

İnsan öyle güçlü bir varlıktır ki; bedeni ile yeryüzüne, ruhu ile gökyüzüne (ötelere) aittir. Bedeni onu yeryüzüne bağlar, ama ruhu ötelere yükselip farklı âlemlere ulaşmak ister. Bu bağlamda insan bir ikilem içine düşer, çoğu zaman karar veremez. İçindeki, beynindeki ve kalbindeki iyi ile kötünün savaşı ömrünün sonuna kadar devam eder. İşte bu noktada vahiy, ilahî program olarak insanın imdadına yetişir; bedenini ve za-

aflarını kontrol etmeyi, ruhu ile ötelere yükselmeyi ona öğreterek bu güçlü varlığın ruhunu ve nefsi- ni terbiye eder/kontrol altına alır.

Vahyin kontrolünden çıkan insan bencilleşir yeryüzünün kendisine ait olduğunu düşünerek (neye mâl olursa olsun) dünya egemenliğini kurmak ister. İçindeki hayvani ve meleki güçlerin savaşı birden dış dünyaya yansır; büyük yıkımlar ve acımasız savaşlar birbirini izler.

Aslında insanın unuttuğu bir gerçek var, o da kendisinin cennette ait bir varlık olduğudur. Atası

Hız. Âdem cennetten yeryüzüne indirilmiştir ve burada cennetin yeniden kazanılması gerekmektedir. Bu nedenle bütün insanların zihninde ve kalbinde bir cennet hayali vardır. Güzel bir şey gördüklerinde “cennet gibi” derler. Ama insanın nefsi ve zaafı kayıp cenneti aramada önüne hep engel olarak çıkmıştır.

Cenneti insanlarla beraber kazanmak gerekir. Bunun için insanların haklarına saygı duymak, onları korumak, belki bunun bir adım ötesi olarak, onları kendimize tercih etmek şeklindeki Kur'an

kavramı "İsar"ı temel ilke edinmek gerekir. (bk. Haşr, 59/9.) Medine'de Ensar, Mekke'den hicret eden muhacirler ile her şeylerini paylaşmışlardı. Asr-ı saadetteki bu göz kamaştırıcı örnek bize, paylaşmayı seven Müslüman profilini göstermektedir. Hz. Peygamber'in eğitimindeki temel ilkelere bu profili oluşturur.

"Kim bir Müslümanın (hatasını) örterse, Allah da onun kıyamette (hatalarını) örter." (Müslim, 2580.)

"Kim bir Müslümanın akitten caymasını kabul ederse, Allah da o kişinin kıyamette (günahlarından) cayar/vazgeçer." (Ebu Davud, 3460; İbn Mace, 2198.)

Kul haklarına riayet etmeme sebebiyle dünyadaki salih amellerin ve çalışmaların boşa gitme

riski vardır. Çünkü kıyamet günü ilahî sorguda herkesin hak ihlali ortaya dökülecek, mazlum taraf, suçludan hakkını alacaktır. Bu konu bir hadiste şöyle hatırlatılır:

"Ümmetimin (gerçek) müflisi şu kişidir ki, kıyamet gününe; namaz, oruç ve zekât görevlerini yerine getirdiği hâlde, ona buna sövmüş, iftira etmiş, şunun-bunun (haksız yere) malını yemiş, kanının dökmüş, onu-bunu dövmüş olarak gelir. Bu kişinin yaptığı iyiliklerinin sevabından hak sahiplerine verilir. Borcu ödenmeden sevabı biterse diğerlerinin (mağdurların) günahları alınıp ona yüklenir, sonra da cehenneme atılır." (Müslim, 2581.)

Her insan kul hakkı açısından kendisini hesaba çekmelidir. Zira küçük gördüğümüz ihlaller, dağ

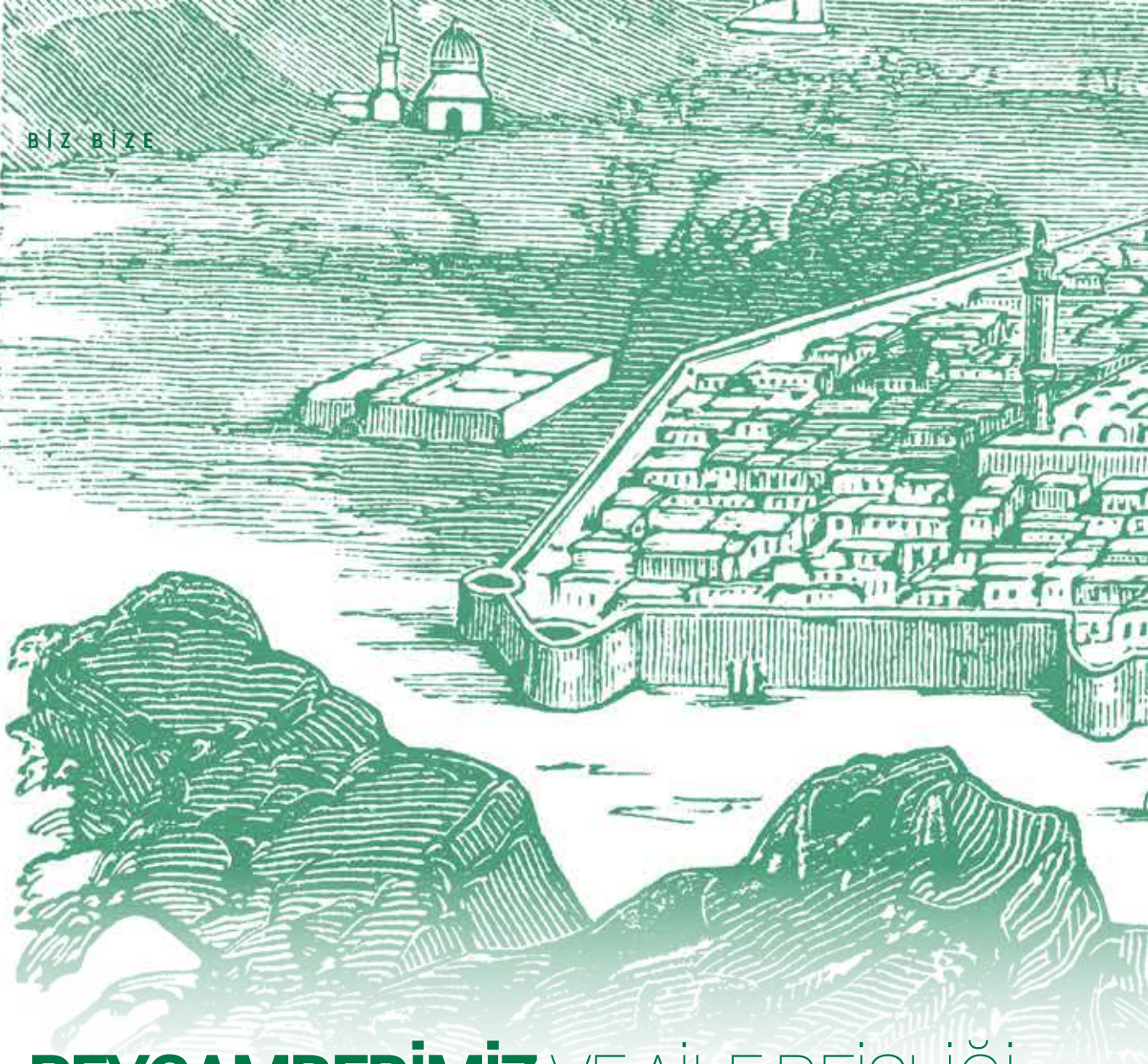
gibi büyür, kıyamette başımıza büyük işler açar, hatta cehenneme girmemize bile sebep olur. Evde gürültü yapıp komşuyu rahatsız etmek, başkasının gıybetini yapmak, iftira etmek, yanlış park ile yolu kapatmak ve kırmızı ışıkta geçmek... gibi kul hakkı ihlalleri hep küçük görülmüş ve önemsenmemiştir. Hâlbuki evliliklerin yıkılması, komşuluk ve dostlukların sona ermesi, cinayetler ve trafik kazalarının meydana gelmesi hep önemsemediğimiz bu kul hakları ihlallerinden kaynaklanmaktadır.

Mazlum bir çocuğun ağzından dökülen şu sözler, kul haklarını ihlal edenleri, gelecekte nasıl bir sonun/cezanın beklediğini âdeta haber vermektedir:

"Her şeyi Allah'a anlatacağım..."

Kul haklarına riayet etmeme sebebiyle dünyadaki salih amellerin ve çalışmaların boşa gitme riski vardır. Çünkü kıyamet günü ilahî sorguda herkesin hak ihlali ortaya dökülecek, mazlum taraf, suçludan hakkını alacaktır.

PEYGAMBERİMİZ VE AİLE REİSLİĞİ

Prof. Dr. Cağfer KARADAŞ

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Peygamberimiz son peygamber, Kur'an'da; kul, beşer, Mustafa, Mahmud olarak nitelenen ahir zaman peygamberi, İncil'de Ahmed adıyla geçen, kevser verilen son rasul, son nebi...

Abdullah'ın ve Amine'nin oğlu olarak dünyaya geldi. Ancak o

babasını göremedi. Doğmadan önce babasını, 4 yaşında annesini, 6 yaşında dedesi Abdulmuttalib'i kaybetti. Amcası Ebu Talip baktı ona, büyüyünceye kadar. Daha küçük yaşta ticaret kervanlarına katıldı, çobanlık yaptı. Çok kötü günler görmedi ama hiç refah içinde de olmadı. 12 yaşında ticaret kervanlarıyla yolculuk etmeye başladı. Çobanlık yaptı. 25 yaşında Hz. Hatice ile evlendi. Ondan dördü kız, ikisi erkek altı çocuğu dünyaya geldi. İki erkek

çocuğu da peygamberlik görevi verilmeden önce vefat etti. Peygamberlikle görevlendirildiğinde Hz. Peygamber'in aile efradı dört kızı ve hanımından oluşuyordu. Bir de bakımını üstlendiği amcası Ebu Talip'in oğlu olan Hz. Ali ve kendisine köle olarak hediye edilen ancak azat ederek evlatlık edindiği Zeyd vardı.

Kırkına girdiğinde yalnızlığa çekildi ve Hira Mağarası'na kapandı. Cebrail göründü bir gün ona ve peygamber olduğunu bildirdi.

Ne okuma biliyordu, ne yazma. Korktu; hayat arkadaşı Hatice'ye koştı. Hatice, onu Mekke'nin bilge kişisi Varaka'ya götürdü. Varaka ona müjdeyi verdi. Ama melek ona uzun süre bir daha görünmedi.

Bir gün, "Ey örtülere bürünmüş insan, kalk." denildi. İnsanları çağırmaması, teşvik etmesi, sakındırması, müjdelemesi ve uyarması emredildi. İlk inananları, en yakını eşi ve Hz. Ali'nin de içinde bulunduğu ev halkı idi.

O hem bir peygamber, hem toplum önderi ve hem de aile reisiydi. Bu yüzden insanlar inansınlar inanmasınlar onun hiçbir hâlini eleştiri konusu yapamadılar. Sadece kendilerinin dahi inmadığı sihirbaz, mecnun veya kâhin gibi kötü yakıştırmalarda bulundular. Çünkü o, kimseye zulmetmedi, kadınları azarlamadı, çocuklara kötü davranmadı. Eşine danıştı, dostlarına danıştı, hatta çocuklara danıştı. Mescidi açtı herkese. Herkes yerini bilir-

O yüce
Peygamber'in
aile reisliğini
üç kelimeyle
anlatmak
yeterlidir.
Sadakat,
merhamet ve
samimiyet.

di, kimse kimseyi incitmezdi, izdiham yaşanmazdı. Onlar bunu ondan öğrenmişlerdi.

Kur'an'ı bildirdi, anlattı ve yaşadı. Ahlakı Kur'an idi. Kur'an, hayat düsturu idi. Bu, onun sünnetiydi. Bize iki şey bıraktığını söyledi: Kur'an ve sünnet.

O, insanlardan hiç ayrı olmadı. Onlar gibi yedi, onlar gibi giyindi, onlar gibi yaşadı. Kibir, gurur, kabalık ve bayağılık O'nun yanına hiç yaklaşmadı. Parçalanmış topluluklara birlik ve dirlik getirdi.

O, her hâliyle içimizden biriydi. Bunu en yakın dostları olan sahabe de bilirdi. Vahiyle gelen bilgiye mutlak bağlılık gösterirler, diğer konularda edep ve nezaket içinde kendi görüşlerini bildirirlerdi. O da büyük bir ihtimam ile onların görüşlerini dinler ve kararını verirdi. O'nun yanında kimse korkmaz, aksine herkes kendisini güven içinde hissederdi.

Hayatın her kademesinde insanlara örnekti. Çünkü sevgili eşi Hz. Aişe validemiz onun ahlakının Kur'an olduğunu söylemişti. Ahlakı Kur'an olanın hayatı en güzel örnek olmaya layıktı.

O yüce Peygamber'in aile reisliğini üç kelimeyle anlatmak yeterlidir: Sadakat, merhamet ve samimiyet. Hiçbir hanımı onun sadakatinden şüpheye düşmedi. Hanımları da ona kendisi gibi sadık oldu. Sevgili eşi Hz. Aişe va-

lidemize iftira attılar, Yüce Allah iftiralarını yüzlerine çarptı.

Merhamet onun en göze çarpan sıfatıydı. "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 21/107.) ayeti onun bu hâlinin tespiti ve tescilidir. O kadar merhametliydi ki, bütün insanlar imana gelsin ve kurtuluşa ersin diye kendisini paralıyordu. Yüce Allah bu yüzden onu "Bu yola gelmez müşrikler ve zalimler için kendini helak edeceksin." (Kehf, 18/6; Şuara, 26/3.) diye hem uyarılmış hem de teselli etmişti. Hiçbir zaman eşlerine ne kötü bir söz söyledi ne sert bir bakışla baktı. En zor zamanlarında da kendisini ailesinin şefkat kucağına bıraktı. İlk vahiy geldiğinde, çok korkmuş ve ilk eşi Hz. Hatice validemizin yanına koşmuştu. Ona, "Kendimden korkuyorum ey Hatice" demişti. Muhterem eşi sakin ve kendinden emin bir şekilde ona "Asla! Allah'a yemin olsun ki, Allah asla seni küçük düşürmez. Çünkü sen akrabalarını gözetir, kötürümlere destek olur, elbisesizleri giydiren, misafire ikram eder, belaya uğramış olanlara yardımcı olursun" dedi.

O çocukların hem arkadaşı hem ilk öğretmeni idi. Mescidi, evi, sokağı, mahallesi, hatta bineği çocuklar için bir eğitim alanıydı. Namaz kılarken torunları Hasan ve Hüseyin sırtına çıkar, o sevinirdi. Çocukları kucağına alır,

öper, severdi. Ben hiçbir çocuğumu öpmedim diyen bir bedeviye, "Allah senin kalbinden merhameti aldıysa ben ne yapabilirim." demişti. Çünkü merhamete en çok çocuklar muhtaçtı. Bineğinin terkisi çocuklara aitti. Kimi zaman amcazadesi Abdullah, kimi zaman Enes, kimi zaman da bir başka sahabe çocuğu onun terkinine biner, onun ilmini, ahlakını, hilmini öğrenirdi.

Hâsılı bütün Müslümanlar onun ailesiydi ve O, bütün Müslümanların aile reisiydi. Bu yüzden onun muhterem eşleri bütün Müslümanların annesiydi. Onun bu yaşantısı sonraki bütün İslam ümmetine sirayet etti.

**"Allah senin
kalbinden
merhameti aldıysa
ben ne yapabilirim"
demişti. Çünkü
merhamete en çok
çocuklar muhtaçtı.
Bineğinin terkisi
çocuklara aitti.
Kimi zaman
amcazadesi
Abdullah, kimi
zaman Enes, kimi
zaman da bir başka
sahabe çocuğu
onun terkine
biner, onun ilmini,
ahlakını, hilmini
öğrenirdi.**

Kadınlara ve çocuklara muamelede onun hayatı ve uygulamaları İslam ümmeti için uyması gereken temel esaslardır. Bu esaslara uymadığımız takdirde iyi aile kurmamız ve özgüven içinde bir nesil yetiştirmemiz mümkün olmaz. Onun bütün hayatı gibi aile hayatı da bütün aşırılıklardan uzak ve dengeliydi. Bunun adı orta yol yani iktisattı. Ne müsrif ne cimriydi ne baskıcı ne gevşekti. Herkesin ihtiyacını karşılar, çok verip şımartmaz, az verip ele güne muhtaç etmezdi. Çünkü her aşırılıkta olduğu gibi çok özgüven vermek kibre ve şımarıklığa, aşırı baskı da pısrıklığa ve sinikliğe yol açardı. O ikisinden de uzak durdu. Çünkü İslam orta

yolu temsil ediyordu.

Başta aile fertleri olmak üzere kimseye ayrıcalık tanımadı. Bu yüzden kızı Fatıma'nın hizmetçi talebini geri çevirmişti. Çünkü kendisi nasıl yaşıyorsa kızı da öyle yaşamalıydı. Ortalama bir Müslüman gibi. Toplumda nasılsa ailesi içinde de öyleydi. O hilmin, merhametin ve şefkatin timsaliydi. Yüce Rabbi O'na öyle emretmişti: "Allah'ın lütfu sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın hiç şüphesiz bütün insanlar etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet ve onların bağışlanması için dua et. Bir iş ortaya çıktığında onlarla istişare et,

karar verince da Allah'a güven. Doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever." (Âl-i İmran, 3/159.)

İşte o 63 yıllık hayatı böyle tamamladı. Hep ümmetim dedi. Mahşerde buluşmak üzere ümmetine veda etti, orada onları karşılamak ve havzı etrafında ağırlamak üzere dünyadan ayrıldı.

Ayrılrken ne mal bıraktı ne de mülk. İmanı, İslam'ı ve ihsanı bıraktı. Müminler birlik olmalarını tavsiye etti. Yerine âlimleri mirasçı kıldı. Mal ve mülk için değil, öğüt ve irşat için. Yol göstereyinler, yolu göstereyinler diye. Yoldaki işaretler gibi olsunlar, kendilerini değil, yolu göstereyinler diye...

Dr. Fatma BAYRAKTAR KARAHAN

Diyanet İşleri Uzmanı

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı **Dr. Ekrem Keleş:**

"Bir hareketin islami kabul edilebilmesi için en başta usul olarak islam'ın ilkeleri çerçevesinde hareket etmeyi yol olarak benimsemesi gerekir.

Fikren, zihnen, kalben, ahlaken, sireten, sureten..."

1 5 Temmuz'da millet olarak hain ve kanlı bir darbe, bir anlamda işgal girişimi ile karşı karşıya kaldık. Çok sayıda şehit ve gazimizin bulunduğu bu hain girişimin yürekleri yakan diğer yönü de İslam dininin istismar edilerek kavram ve ilkelerinin tahrip ve tahrif olmasıdır. Bu tahribatin giderilmesi için kurum olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'na düşen vazifeler yanında fert olarak yapmamız gerekenler hakkında neler söylersiniz?

15 Temmuz'da tamamen deşifre olan FETÖ/PDY adlı örgütün/hareketin elbette ailelere, gençlere ve Müslüman toplumlara büyük zararı olmuştur. Fakat en büyük zararı İslam'a vermiştir. Çünkü bu hareket 40 yıldır İslami söylemlerle kendini pazarlamıştır. Allah Rasulü'nün ve onun seçkin ashabının örnek hayatı özendirici olarak

harekete taraftar toplamada kullanılmıştır. Bunun için İslam'ın iman, ibadet ve ahlak esaslarında tahrifat ve tahribata gidilmekten çekinilmediği de ortaya çıkmıştır.

İslam'ın mehasini, ahlakını ifade eden terim ve kavramlar kullanılarak bir eğitim ve ahlak hareketi imajı verildiği için, ihanetler ortaya çıktıkça söz konusu güzel terim ve kavramların nasıl yıprandığını içimiz kan ağlayarak görmekteyiz. Bugün artık hak, hukuk, adalet, hizmet, himmet, isar... gibi İslam'ın güzel kavramları ile yola çıkacak samimi insanlar, bir güvensizlikle karşılaşacaksa işte bu söz konusu hareketin İslam'a verdiği zararın pratik hayata yansımalarından başka bir şey olmayacaktır. Milletin kırk yıllık maddi manevi birikiminin böyle üzücü bir şekilde heba

edilmesi, bundan sonra yapılabilecek hayırlı çalışmalarının önünü daima olumsuz bir örnek olarak kesecektir.

FETÖ/PDY'nin İslam'a verdiği en büyük zarar güven sarsılmasıdır. Bu sarsılmanın bir sonucu olarak insanların hayır ve iyilik işleme duyguları büyük bir hasar almıştır. Elbette bu hasar yalnızca iyilik ve hayır işleme duygularını tahrip etmekle kalmamış aynı zamanda mümin bireyler ve toplumlar nezdinde telafisi imkânsız hayal kırıklıklarına yol açmıştır. Yaşanan hayal kırıklıkları nice insanın umutlarını, gayretlerini, azmini, heyecanını yok etmiştir.

İslam'a ve Müslümanlara verilen bir diğer zarar da İslam'ın düşmanları nezdinde Müslümanları birbirine düşürme ve onları birbirine karşı kullanma heveslerini körüklemesi ve onların bu doğrultudaki sinsi planlarına prim vermesidir.

Bu tablo karşısında gerek Müslüman bireyler olarak gerekse Diyanet İşleri Başkanlığı olarak ilk önce meydana gelen hasar tespiti üzerinde çalışmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu tespitin yapılmasından sonra acaba söz konusu hasarın meydana getirdiği tahribatı nasıl giderebiliriz? Otuz yıl, kırk yıl bu hareketin arka planından haberi olmadan İslam'a hizmet ettiği düşüncesiyle varını yoğunu ortaya koyup çalışan alt tabakadaki insanların ve gençlerin kurtarılması için neler yapılabilir? Bundan böyle İslami oluşumların aynı hatalara düşmemesi için hangi ana ilkelere sarılmak gerekir? Bütün bu soruların cevapları üzerinde düşünmek ve gereği için çalışmalar yapmak mecburiyetindeyiz.

Kanaatimce en başta hayırsever halkımızın güven duyacağı emanete ehil, her bakımdan güvenilir/emin ve liyakatli hayır alternatiflerini milletimizin önüne koymak gerekmektedir.

Diğer taraftan hayır ve iyilik, kimin elinde ortaya

konursa konsun her müminin bundan memnuniyet duyacağı İslami bir anlayışın, İslami her oluşum nezdinde kabul göreceği bir şuurun egemen olması noktasında çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Böyle bir İslami şuurun yaygınlık kazanabilmesi için de herkesin gayret göstermesi gerekmektedir. Bu yüksek bilince erişebilmek için müptela olduğumuz üç illet karşısında kendimizi gözden geçirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Bunlardan birincisi İslami oluşumların taraftar toplamayı bir cihat gibi telakki etmesidir. Halbuki sorumluluğu üstlenilen her bir fert büyük bir emanettir. Bu emanetin hakkını verip veremeyeceğimizi göz önüne almadan olabildiğince fazla taraftar edinmeye çalışmak, aslında ikinci illetin habercisidir. Bu ikinci illet ise güç tutkusudur. 15 Temmuz'da bizi uçurumla karşı karşıya getiren FETÖ/PDY'in ortaya koyduğu tablo bir güç tutkusunun eseri değil midir?

Bugün İslami oluşum, tarikat, cemaat, kurum ve kuruluşlar olarak müptela olduğumuz üçüncü illet ise İslam'ın ihtilaf ahlakının ortaya koyduğu ilkelere riayet etmememizdir. Bunun için ilişkilerde samimiyet, doğruluk, dürüstlük, güven, ihlas, adalet, insaf, hüsnüzan gibi olumlu ilkeleri ön pla-

na çıkararak yalan, iftira, dedikodu, suizan gibi kötü vasıflardan da uzak durarak hareket etmek gerekmektedir.

Başkanlığımıza bu anlamda hem aydınlatma hem de numune-i imtisal alternatifler sunarak öncülük etme bağlamında önemli görevler düşmektedir.

Her gün itikat ve amel noktasında farklılıklarına şahit olduğumuz FETÖ/PDY örgütü dinî bir yapı ve İslami olarak kabul edilebilir mi?

Bir hareketin İslami kabul edilebilmesi için en başta usul olarak İslam'ın ilkeleri çerçevesinde

**FETÖ/PDY'nin
İslam'a verdiği en
büyük zarar güven
sarsılmasıdır. Bu
sarsılmanın bir
sonucu olarak
insanların hayır
ve iyilik işleme
duyguları büyük
bir hasar almıştır.
Elbette bu hasar
yalnızca iyilik
ve hayır işleme
duygularını tahrip
etmekle kalmamış
aynı zamanda
mümin bireyler
ve toplumlar
nezdinde telafisi
imkânsız hayal
kırıklıklarına yol
açmıştır.**

Demek ki hedefe ulaşma adına âdeta her yolu mübah gören bir yaklaşımla İslam'ın helal kıldığını haram, haram kıldığını helal kabul edebilecek anlayışlara yönelmek, İslami bir hareket için daha baştan doğru yoldan ayrılmaktır.

hareket etmeyi yol olarak benimsemesi gerekir. Fikren, zihnen, kalben, ahlaken, sireten... Çünkü İslami hedeflere İslami olmayan yollarla varılmaz. Yola çıkarken temeli takva üzerine kurulmamış her hareket, eninde sonunda bir mescid-i dırara dönüşür. Zira yola takva aزیğıyla çıkmak gerekir. '...Azık edinin; en hayırlı azık, takva aزیğıdır' (Bakara, 197/2.) mealindeki ayet-i kerimeyi göz önüne almalıyız. Takva, Müslümanlık ölçüsüdür. Çok derin bir İslami duyarlılıktır. Yüce Allah'ın bize darılmaması için gösterilen hassasiyetin ifadesidir. Kısacası İslami olmayan usullerle İslam için yola çıkıldığı iddiası, aldatmadan başka bir şey değildir.

Demek ki hedefe ulaşma adına âdeta her yolu mübah gören bir yaklaşımla İslam'ın helal kıldığını haram, haram kıldığını helal kabul edebilecek anlayışlara yönelmek, İslami bir hareket için daha baştan doğru yoldan ayrılmaktır. İlk başta bunlar farklı amaçlarla yapılsa dahi -ki zaten bunun da doğru olmadığını ifade ettim- ileride artık bunların kanıksanmasına yol açar ve Müslümanın ahlaki bakımdan güvenilmez, ikiyüzlü bir kişiliğe sürüklenmesine neden olur.

FETÖ/PDY örgütünün ülkemize ve İslam ümmetine verdiği ve vermeye çalıştığı zarar yanında mikro planda ailelere de büyük zarar verdiği görülmektedir. Zira menfaatleri uğruna müntesiplerinin aileleri ile bağlarını, millet ve İslam ümmeti ile olan bağlarını da rahatlıkla kopardıkları görülmektedir. Bu noktada böylesi mağduriyetlerin tekrar yaşanmaması için doğru dini öğrenme kaynakları ve yolu hakkında ailelere neler tavsiye edersiniz?

Diyanet İşleri Başkanımızın da çeşitli vesilelerle

dile getirdiği gibi bu hareket, gençleri ailelerinden uzaklaştırarak aile bağlarını koparmıştır. Aynı şekilde Müslüman ülkelerde gençlerin ülkelere ile bağlarını kopararak ülke mensubiyetlerini yok etmiştir. Nihayet ümmete mensubiyetlerini ortadan kaldırarak maalesef Müslüman coğrafyanın gelecek umudu olan nesillerini emperyalizmin yeni sürümlerinin emrine vermiştir. Artık bugün geline nokta büyük umutlarla ve dine, devlete hizmet etsin diye bu harekete emanet edilen ülkemizin zeki çocuklarının her biri çok iyi yetişmiş birer eleman olarak dünyanın dört bir tarafında annelerinin, babalarının, yakınlarının yaşadığı ülkelerinin aleyhinde faaliyet gösteren unsurlar hâline gelmiştir. Yine ülkemizin imkânlarıyla dünyanın dört bir tarafında bu yapı tarafından kurulmuş bulunan okullarda yetişen gençlerin de aynı amaçla kullanılması çok üzücüdür.

Aile bağlarının koparılması, İslam'ın açık emirlerine aykırı bir durumdur. Hele bunun anne baba başta olmak üzere en yakınların gayri İslami bir konuma yerleştirilerek çocuklarının onlardan uzaklaştırılması daha da vahimdir. Bu anlayış, kendi güç tutkusu uğruna harcayamayacağı hiçbir değer bırakmayacak hastalıklı bir zihniyeti yansıtır.

Aile bağlarının koparılması büyük günahlardandır. Bunun için bu bağları koparanlar hakkında hadis rivayetlerinde önemli uyarılar yer almaktadır. "Ahirette karşılaşacağı saklı kalmak üzere; işleyene daha dünyada Allah Teala'nın cezasını peşinen vermesi en layık günah, zulüm ve sılayırahmin koparılmasıdır." rivayeti bunlardan biridir.

Her cuma hatiplerin hutbenin sonunda cemaate okuduğu ayet-i kerime başta olmak üzere Kur'an-ı Kerim, akrabalık bağlarının koparılması hususunda çok sıkı uyarılarda bulunmaktadır. Konuyla ilgili ayeti kerimelerden birinin mealı şöyledir:

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının.

Şüphesiz Allah üzerinizde bir gözetleyicidir.”
(Nisa, 4/1.)

Bu ayet ve hadisler, çocukların, gençlerin ailelerinden koparılmasının nasıl büyük bir vebal olduğunu göstermektedir.

Böylesi kötü sonuçlarla karşılaşmamak için baştan itibaren çocuklarımıza sahip çıkmamız ve çocuklarımızı emanet edeceğimiz kişileri iyi tanımamız gerekmektedir.

Bu noktada en büyük görev Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfına düşmektedir. Milletimize çocuklarını güvenle emanet edebilecekleri alternatifler sunmak günümüz şartlarında yapabileceğimiz en önemli hizmet kalemidir.

Ayetlerde yüce Allah, “Fitnenin adam öldürmekten daha büyük günah olduğunu” (Bakara, 2/217.) buyurmaktadır. Özellikle bu örgütün fitne çıkararak manevi anlamda milletimize ve İslam’a zarar vermek gayesini güttüğü de dikkate alınırsa fitne dönemlerinde nasıl hareket edilmelidir?

Fitne zamanları insanların denenme zamanlarıdır. Fitne imtihandır. Bunun için fitne zamanları, kimin ne olduğunun ortaya çıktığı zamanlardır. Samimi olanlarla olmayanların ayırt edildiği zamanlar...

Fitne zamanlarında ilk yapılması gereken, fitne ateşinin yayılmasını önlemektir. Böyle zamanlarda samimi Müslüman, fitne ateşine odun taşımaz. Bu durumu, Hz. Peygamberin, ‘Fitnelerde oturanlar ayaktakilerden, ayaktakiler yürüyenlerden, yürüyenler koşanlardan, daha hayırlıdır.’ mealindeki hadis-i şerifinin çok belîğ bir şekilde ifade buyurduğunu düşünüyorum. Tam tersine ilk yapılması gereken, fitne ateşini söndürmek için o ateşi söndürecek suyu taşımak gerekmektedir.

Biliyoruz ki baştan itibaren bu harekete dâhil olmuş bulunan herkes, bir fitne hareketine katılmak düşüncesiyle bu işin içine girmedir. Belki bunu bilen ve böyle girenler olmuştur. Bunu şahsen ben bilmiyorum. Ama ezici bir çoğunluğun iyi niyetlerle ve İslam’a hizmet düşüncesiyle bu harekete dâhil olduğunu ve âdeti bütün varını ortaya koyarak hizmet etmek istediğini, ancak başlarda kendilerini buraya çeken göz yaşartıcı tabloların sahteliğinin farkında olma-

dıklarını düşünüyorum. Nitekim pek çok insan aynı yanılgıyla on yıllar boyunca bu hareketin bir fitne hareketi olduğunu fark edememiş ve pek çok İslami hizmet hareketine nasıl hüsnüzan ile bakmış ise bunlara da öyle bakmıştır. Düşünün ki bunun nasıl haince ve ustaca bir ihanet hareketi olarak planlandığını veya buna dönüşüğünü ancak şimdi satır arası okumalarla anlayabiliyoruz. Şimdi önemli olan, bir şekilde bu fitne hareketi içinde yer almış bulunan ve hâlâ ihanetin farkına varamayan müminleri bu fitneden kurtarmak için neler yapılabilir? Meselenin bu boyutunun asla ihmal edilmemesi gerektiğini düşünmekteyim.

Fitne yangın gibidir, yakar. Yangının içinde kalmış olanlar ateşin hararetinden ve dumandan etraflı göremeyebilirler. Bu yangının içinde bulunanlara bir tekme daha vurarak ateşin iyice ortasına düşmelerine neden olmanın yanında daha zor olan bu yangından insan kurtarmaya çalışmaktır. Şunu unutmamalıyız ki fitneden insan kurtarmak yangından insan kurtarmak kadar zordur ve fakat onun kadar önemlidir. Tabii bunu yaparken yangının başka alanlara yayılmasına sebebiyet vermemek gerekir. Allah’a hamdolsun milletimiz bu yangının alanını büyük ölçüde daraltmıştır. Bunu yaparken yangını, milletimizin yangından arındırdığı alanlara tekrar sıçratmamak gerekir.

BEN OKULA BAŞLIYORUM

Esra Nur GENÇAL

Uzman Klinik Psikolog

Okula başlayacak olan yav-
rularımızla birlikte siz anne
babalar da yeni bir serüvene
adım atıyorsunuz. Çocuklarınızın
en büyük destekçileri sizlersiniz.
Belki ilk çocuğunuz ile bu serü-
veni deneyimleyeceksiniz belki
de dördüncü çocuğunuzla bam-
başka bir hikâye yaşayacaksınız.
Her ne kadar çocuklar bu dö-
nemde daha fazla etkileniyor gibi
gözükse de, evden ilk ayrılış olan
bu dönem anne ve babaları da
çocuklar kadar etkilemektedir.
Üstelik anne ve babaların tepki-
leri direkt olarak çocukların duy-
gu durumlarına tesir edebilmek-
tedir. Okul kapılarında, sınıfların
önlerinde hatta bazen evlerinden
çıkarken duygusallaşan anneler
ile karşılaşmak oldukça müm-
kün. Hâl böyle olunca, çocuklar
okulun kaygılanacak bir yer ol-
duğunu düşünmekte ve okula
karşı tepki geliştirebilmektedir-

ler. O hâlde öncelikle 'ebeveynler
olarak kendimizi bu süreçte nasıl
hazırlamalıyız?' sorusuna cevap
bulup 'sonrasında çocuklarımız
için daha fazla neler yapabiliriz?'
buna bakalım.

Anne ve babalar olarak, okulu
çocuklara çok fazla sevdirmek
çabası içerisine girmek gerek-
kir. Bu çocuklarda ters algı ya-
ratabilir veyahut çocuklar evde
istenmedikleri düşüncesine ka-
pılabilirler. Tıpkı fazla koruyucu-
luğun iyi olmadığı gibi burada da
olması gerekenden fazla tepkiler
istenmeyen sonuçlara sebep
olabilirler. Hele ki evde yeni bir
kardeş var ise fazlaca verilen
"okul sevgisi" yaklaşımı "evde
istenmiyor muyum?" algısına yol
açabilmektedir.

Aynı şekilde okul ile ilgili çocuklar-
da endişe oluşturmak da durumu
zorlaştırabilmektedir. "Kocaman

adamsın neden ağlıyorsun?", "Öğretmenine seni şikâyet edeceğim" gibi söylemler de çocukta okul fobisine sebep olabilir ve öğretmenine karşı güvenini sarabilir. Bu sebeple daima tutarlı ve kararlı olmalısınız.

Aile içi iletişim hemen her konuda olduğu gibi bu süreçte de oldukça önemlidir. Çocuklar ile monolog yerine diyalog kurulmalı ve yeri geldiğinde onlara fikirleri sorulmalıdır. Fikirlerine değer verdiğinizi hissettirmelisiniz ki bir sonraki diyalogunuzda bağlarınız daha kuvvetli olabilsin.

Çocuklarınız ile iletişim içerisindeyken, "böyle yaparsan annesiz kalacaksın" gibi söylemlerde bulunuyorsanız, çocuklar kendilerini okula bırakıp gideceğiniz fikrine kapılabilirler. Bu sebeple onlar ile doğru iletişim kurma yollarını bulmalısınız.

Çocuklarınızın yaşıyor olduğu sıkıntıları içinize atmamalı, geç olmadan önce eşinizle istişarede bulunup sonrasında ise öğretmeni veya okuldaki yetkili kişiler ile görüşmelisiniz.

Anne ve babalar işbiliği içinde olmalıdırlar. Anneler çocuklarını okula gitme konusunda ikna etme çabasında iken, babalar "bir gün gitmesin birşey olmaz" diyerek otoriteyi sarsmamalı ve okula gitmeme gibi bir ihtimalinin olduğunu çocuğa hissettirmemelidirler.

Eğer herhangi bir sebeple okula gitmemesine karar verildi ise, "bugün dinlen" gibi söylemlerden ziyade, "öğretmeninden izin aldım bir günlük okula gitmem için izin verdi" diye telkinde bulunabilirsiniz. Böylelikle okula gitmenin zorunlu olduğunu ancak izin alınarak gidilemeyecek bir yer olduğunu da kabullenmiş olacaktır.

Ancak siz, "bugün karnın ağrıyor, iyi değilsin gitme" gibi söylemlerde bulunursanız, bir zaman sonra çocuklar bu durumu kullanmaya başlayabilirler.

Peki, anne ve babalar olarak ken-

dimizi hazırladık, birçok gelişim kitabı okuduk ancak o gün gelip çattı. Kapıda gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olan, iç çeken yavrulara nasıl yaklaşacağız? Öncelikle bilmelisiniz ki kararlı ve soğukkanlı olmalısınız. Soğukkanlı olmak sizi kötü bir anne yapmaz. Aksine atacağınız adımlardan emin bir şekilde bu yolda ilerler iseniz sağlıklı bir sonuca ulaşırsınız.

Peki, çocuklar...

Öncelikle, evde annesinin dizinin dibinde oturan çocuklarımızın, kuralsız ve sınırsız bir ortamdan daha katı sayılabilecek bir ortama geçiş yaptığını unutmamak gerekir.

Çocuklara okulu anlatmak hatta mümkün ise önceden gidip gezdirmek faydalı olacaktır. Ancak okulu anlatırken daha somut anlatmalısınız. Aynı zamanda okulun hep oyun oynanan, eğlenceli bir yer olduğunu söyleyerek ço-

cukları yanıltmamak gerekmektedir. Açık ve net bir şekilde çocuklara durum özetlenmelidir.

Okul alışverişlerini birlikte yapmak, çantasını beraber hazırlamak da okula karşı olan ilgilerini arttırabilmektedir.

Bu dönemde çocukların ihtiyacı olan en önemli şey güvendir. Kendini ifade edebilen, ebeveynleri ile iyi bir iletişim içinde olan, özgüveni yüksek çocuklar bu dönemi daha rahat atlatabilmektedirler. Ancak kaygılı anne ve babaların çocukları bu süreci daha zor geçirmektedirler. Çünkü anne ve babalarının kaygılandıklarını hisseden çocuklar için bu yeni durum daha itici bir hâle gelmektedir. Daha kolay bir şekilde bu dönemi atlatabilmeleri için, çocuklarınıza kendi başlarına yetebildiklerini gösterin. Bunu söylemlerle değil küçük sorumluluklar ile birlikte başarabilirsiniz. Örneğini markete gittiğinizde

alışveriş yapmasına izin verin hatta cüzdan taşıyın ve para verip almayı kendi başına yapmaya çabalasın. Bu kendine olan güvenini arttıracaktır. Okulda bir problem ile karşılaşabilme olasılığına karşı zorlandığı zaman kime gitmesi gerektiğini, sıkıntısını nasıl anlatması gerektiğini örneklendirerek öğretebilirsiniz. Böylelikle öğretmeni ile daha rahat iletişime geçebilecek ve sorunlarını çözebilecektir.

Yine önemli konulardan biri de özbakım becerilerini kazanmalarıdır. Çocuklar okulda kendi başlarına tuvalete gidecekleri ve temizlik ihtiyaçlarını giderecekleri için önceden bu duruma alışmalarını sağlamak gerekmektedir. Okul zamanı gelmeden önce özbakım becerilerini kuvvetlendirme adına tuvalet alışkanlığını oturtmalı, kıyafetini değiştirmesini, çantasını taşımasını oyunlar ile kazandırmalısınız.

Geceleri yatmadan önce veya sabahları kalktıklarında psikosomatik yakınmaları olabilir ve bu kendini karın ağrısı, mide bulantısı, baş ağrısı ile gösterebilir. Bu gibi durumlardan endişelenmemeli ve kaygı azaldıkça şikâyetlerinin azalıp azalmadığına dikkat edilmelidir.

Sabahları okula gitme vaktini bir kaos hâline çevirmemeli, hatta eğlenceli bir şekle getirmelisiniz. Örneğin sabahları haşlanmış yumurtaları boyayabilir, müzikler eşliğinde öperek çocuklarınızı uyandırabilirsiniz. Bu durum hem onları mutlu edecek hem de endişelerini azaltacaktır. Okuldan gelen çocuğunuza gününün nasıl geçtiğini sorun ve onu dikkatli bir biçimde dinleyin. Size problemlerinden bahseder ise onları çözmek yerine çözüm yollarını gösterin. Okuldan geldiğinde ağlıyor ise, sakinleşmesine yardımcı olun ve asla onu ağladığı için tenkit etmeyin. Unutmayın

ki yaşadığı kaygı sebebi ile ağlamaktadır.

Her türlü yolu denedim ancak çocuğum bir türlü okula alışmıyor. Her sabah kargaşa yaşıyoruz, okulun kapısından içeri girmiyoruz diyorsanız ve bu süreç iki haftayı geçmiş ise okul fobisi gelişmiş olabilir. Bu durumda psikolojik destek alarak süreci kolaylaştırabilirsiniz.

Okul fobisi korkulacak bir durum değildir ve yaygın olarak görülmektedir. İlaç ile tedaviyi gerektirmemektedir. Terapi sürecinde kurulan uzman ve ebeveyn işbirliği ile daha sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmektedir.

Son olarak unutmamalısınız ki, hayattaki geçiş dönemleri daima sancılı olmaktadır ancak el ele vererseniz bu virajı çocuğunuz ile sağlıklı bir şekilde atlatabileceksiniz. En önemli olan hareket noktanız ise çocuklarınıza gösterdiğiniz sevginiz olacaktır.

Bu dönemde çocukların ihtiyacı olan en önemli şey güvendir. Kendini ifade edebilen, ebeveynleri ile iyi bir iletişim içinde olan, özgüveni yüksek çocuklar bu dönemi daha rahat atlatabilmektedirler. Ancak kaygılı anne ve babaların çocukları bu süreci daha zor geçirmektedirler.

Serhat YABANCI

Psikoterapist-Yazar

İÇ SESİNİ DÜZELT, HAYATIN DÜZELSİN!

Sen kendinle ilgili ne düşünüyorsan onu sürdürüneyi çeker ve onu kendine yaşatırsın. En etkili konuşma, kendimizle yaptığımız konuşmadır. İç sesimiz, bizi yönlendiren, bazen motive eden bazen bir yargıç gibi sorgulayan sestir. İç sesimiz, bizim kendilik algımızı sağlayan temel kaynaktır. İç ses, alınan telkinler ve yaşantılar ile şekillenir. Yani çocukluktan itibaren anne babadan gelen cümleler zamanla onlar hayatımızda veya yanımızda olmasa bile iç sesimiz olarak devam eder. İnsan kendisi ile ilgili algısını, ilk önce aileden kazanır. Ailenin çocuğu algısı, çocuğunun da kendilik algısının temellerini atar. Sonrasında çevrede de benzer algılar devam ederse bu durum kemikleşir. Kişi de kendisine yüklediği anlamı sürdürecektir. Değersizlik, yetersizlik, başarısızlık, değerlilik, kendine güven gibi algılar, kendini sürdürecektir ortamlar, kişiler ve kararlar ile devam eder.

Olumsuz? İç ses ne söyler.

- Büyütüldüğün kurallara sıkı sıkıya bağlı kalırsan daha çok sevilirsin. Başına daha az iş gelir.
- Kaç kere denedin olmadı. Boşver uğraşma.
- Senin şartların bu hedefin için uygun değil.
- Deneyip rezil olacağına otur oturduğun yerde.
- Ya yapamazsan? Bak daha önce neler dediler hakkında.
- Ne kadar çok yüksek standartların olursa o kadar çok başarılı olur ve hırslanırsın.
- Her zaman birilerinin takdirini kazanmak zorundasın.
- Ailenin onayını almadığın sürece yanlış bir şey yapıyorsundur.
- Eğer eleştiriliyorsan, yanlış bir şey yapmışsındır.
- Kendi istek ve arzularını düşünürsen toplumda dışlanırsın. Bencilsin.
- Devamlı kendini kontrol etmeli, dikkatli olmalısın.
- Eğer çoğu insan tarafından sevilmiyorsan sende bir sorun var.
- Başarılı olman için en iyisini ve farklısını yapmalısın.
- Ya en iyisini yap ya da hiç başlama.
- İsteklerini söylersen birilerini kırabilirsin.
- Dün yaptıklarının önemi yoktur. Önemli olan bundan sonrasıdır.
- Ya başaramazsan, ya rezil olursan?
- Olduğun gibi sevilmezsin. O hâlde bir niteliğin olmalı.

Doğrusu ? ne olmalıdır .

Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalış. Elinden gelmiyorsa senin hiçbir hatan yok. Bir insanı uçamıyor diye başarısız olarak değerlendiremeyiz.

- Kurallar devamlı değişiyor. Kurallara bağlı kalman daha az sorun yaşayacağın anlamına gelmez. Sevilmek için uyum sağlarsan, devamlı uyumlu olmaya zorlanırsın ve her şeye "evet" dersin.
- Kaç defa denediğinin önemi neden yok? Çünkü her denemede yapmaman gerekenleri de öğrendin. Ayrıca birinden fikir alarak farklı bir çözüm geliştirebilirsin.
- Adım atmak için şartların oluşmasını beklersen belki şartlar hiç oluşmayacak. Adım attıkça karar verirsın. Hedeflerine ulaşanların hepsi hazır şartlara sahip değildi. Başladıkça şartlar da olgunlaşıyor.
- Deneyip rezil olacağını nereden biliyorsun? Denemediğin sürece hep üzüleceksin, denersen o an çıkan sorunları çözebilirsin. Çözemez ve başarısız olursan da en azından denedim dersin. Denemediğin için kendini suçlamazsın.
- İnsanların ne dediğine odaklanırsan onlar senin sahibin olur. Onların ne diyeceklerine göre düşünürsün ve kimseyi memnun edemezsin.
- Mutlu ve başarılı olmak için yüksek hedeflere ve standartlara gerek yok. En küçük başarı bile mutlu edebilir seni. Yüksek standartlar, seni geçici olarak hırslandırır, ama bir noktadan sonra çaresizliğe sürükler.
- Kimsenin takdirine ve onayına ihtiyacın yok. Sen doğru bir şey yapıyorsan insanların takdiri kendiliğinden gelir zaten.
- Ailenin onayına ihtiyaç duymaman senin onlarla çatışmaktan korkmandan kaynaklanır. Doğruları onlara sen öğretebilirsin. Onların döneminin doğruları ile çatışman çok normal. Çünkü her çocuk, anne babasıyla bu çatışmayı yaşar ve bu sağlıklıdır.
- Her eleştiri senin yanlış bir şey yaptığın anlamına gelmez. Ama onların işine gelmediği anlamına gelebilir. Eleştiriliyorsan dikkate alınıyorsundur zaten.
- Kendi istek ve arzularını önemsemezsen başkasının arzu ve isteklerini yerine getiren biri olursun.
- Seni sevenler de olabilir sevmeyenler de. Bu bir değerlilik kriteri değildir. Bir yarışta birinci gelmişsen, rakiplerin seni sevmiyorsa, bu sevilmediğin anlamına gelmez.
- Başarı senin elinden geleni yapmandır. Herkes

potansiyeline göre değerlendirilir. Sen kendi gücüne göre hedefler seçebilirsin.

- Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalış. Elinden gelmiyorsa senin hiçbir hatan yok. Bir insanı uçamıyor diye başarısız olarak değerlendiremeyiz. Attığın her adım, bulunduğun yerden daha ileride olduğunu gösterir. Küçük adımlarla hedefine yaklaş. Başarı bir sürecin sonucudur. Direkt sonuç değildir.
 - İsteklerini söylersen, insanlarla daha sıcak ilişkiler kurarsın. Hatta sana benzer istekleri olanlarla daha samimi olursun. İstekleri söylemek insanları kırmak olsaydı, diğerleri neden senin gibi düşünmüyorlar o zaman.
 - Geçmişindeki başarıların, senin başarıyı elde edebilme gücünün göstergesidir. Bir kez bile bir şeyi başarmak demek, senin o potansiyele sahip olduğunun göstergesidir. Her zaman iniş çıkışların olacak. Ama sen her zaman çıkabileceğini bileceksin.
 - Başarılı olup olmayacağını bir yerden sonra düşünerek tespit edemezsin. Kaygıların senin özgüveninin en büyük kanseridir. Denemelisin! Denemeden kendi gücünün farkında olamazsın. İstediklerin sonucu alamamak ile insanlar karşısında rezil olma düşüncesini birbirine karıştırıyorsun. Her sosyal kaygından dolayı performansından vazgeçmemelisin. Kendi notunu kendin vermelisin.
 - Olduğum gibi de sevilirim. İnsan olarak da değerli ve özelim.
 - İçsesimizi değiştirmek için, hislerimizi, geçmiş olumsuz deneyimleri ve bloke eden başkalarının olumsuz telkinlerini kanıt göstermemeli ve en kötü senaryoyu düşünmeyi bırakmalıyız. Kişi kendisiyle ilgili ne düşünüyorsa, onu yaşar, onu yaşatanı çeker ve onu sürdürür. Kendimizle ilgili algımızı değiştirmeden ilişkilerdeki rolümüzü, iş hayatındaki duruşumuzu değiştiremeyiz.
- Bunun için de içsesimizi duymalıyız. Boyun eğmemizi riskten kaçan pasifleştiren sesimizi fark ederek hem iş hem de ilişkilerdeki kaygılarımızı çözebiliriz. İçsesini düzelt, hayatın düzelsin!

DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ

Doç. Dr. Havva ŞAHİN KAVAKLI

Acil Tıp Uzmanı

Anemi, halk arasında kansızlık dediğimiz durum; kandaki hemoglobin maddesinin yaş ve cinse göre normal kabul edilen sınırların altında olmasıdır. Demir eksikliğinde demir depoları kan yapımı için yetersiz olduğundan dolayı anemi gelişir.

Vücuttaki demirin en önemli kısmı hemoglobinin yapısındadır. Hemoglobin, vücuda oksijen taşıyan ve alyuvarlarda bulunan demirden zengin proteindir. Demir eksikliği; diyetle yeterli demir bulunmaması veya diyetle yeterli demir olduğu durumda emiliminde kusur olması hâlinde görülür. Ayrıca demirin bağırsaklardan emilimini engelleyen yalnızca inek sütü ve tahıl gibi besinlerin fazla tüketilmesi durumunda da görülme riski artar. Gebelik ve çocukluk dönemi gibi ihtiyacın arttığı dönemlerde demir eksikliği anemisi sık olarak izlenmektedir. C vitamini demir emilimini artırırken; yemekle veya hemen sonrasında içilen çay ve kahve demir emilimini azaltır; bu yüzden yemek yedikten 1-2 saat sonra çay, kahve içmek daha uygun olur.

Kadınlarda demir düzeylerinin düşük olma nedenleri; âdet kanamalarının uzun sürmesi, fazla olması veya miyom denilen rahimdeki ırlardan kanama olabilir. Kanayan bir ülser, bağırsak polipi ya da kalın bağırsak kanseri demir eksikliği için önemli nedenler arasındadır. Benzer şekilde aspirinin veya diğer ağrı kesicilerin uzun süre kullanımı demir eksikliği riskini artırır. Böbrek diyalizine giren kişilerde demir eksikliği anemisi gelişme olasılığı yüksektir.

Belirtiler

■ Yeterli miktarda hemoglobin taşıyıcı alyuvarlar olmadığında, kalbimiz kanımızda azalan miktarda oksijeni dolaştırabilmek için daha çok çalışmak zorunda kalır. Bu da kalbi yorar ve kalp yetmezliğine yol açabilir.

■ Buna ilaveten aneminin belirtileri pek çok sistemde kendini gösterir. Unutkanlık, hareketle çabuk yorulma, kalp çarpıntısı, göğüs ağrısı ve nefes darlığı görülür. Hâlsizlik, baş dönmesi, sık hastalanma, iştahsızlık, bulantı, ciltte göz kapaklarının iç kısmında ve avuçta solukluk, üşüme, konsantrasyon bozukluğu gibi genel kansızlık belirtileri görülür.

■ Demir eksikliği olan çocukların yürümesi, oturması, konuşması gecikir. Bağışıklık sistemi zayıflar, dikkat azlığı, öğrenme güçlüğü ve davranış bozukluğu gözlenir.

■ Demir eksikliği anemili bazı insanlarda huzursuz bacak sendromu görülebilir. Bu kişilerde sürekli bacakları oynatma durumu olup genellikle bacaklarda rahatsız edici hislerle birlikte oluşur, ayrıca bu kişiler uyku problemleri yaşar.

■ Demir eksikliğinde çoğu vakada herhangi bir belirti görülmeyebilir. Yapılan kan tahlilleri sonucu tesadüfen teşhis konabilir. Hastalar pika toprak ya da kil, buz gibi yiyecek olmayan maddeleri yemek ister.

Tedavi

- Tedavi, durumun nedenine ve ağırlığına bağlıdır. Tedavi yöntemleri arasında beslenme tarzı değişiklikleri, takviyeler, ilaçlar ve cerrahi girişim bulunur. Ama tedaviye başlarken öncelikle demir eksikliğinin nedeni ortadan kaldırılır. Özellikle süt çocukluğu ve adolesan (ergenlik) dönemde demir eksikliği anemisi gelişmesine en sık yol açan neden, artan demir ihtiyacının beslenme ile karşılanmamasıdır. Ayrıca bu dönemde altta yatan kanama, parazitler veya çölyak hastalığı gibi emilim bozukluklarının araştırılması gerekir.
- En iyi demir kaynağı olan gıdalar et, balık ve yumurtadır. Diğer demir kaynakları arasında ıspanak ve diğer koyu yeşil yapraklı sebzeler, bakliyat türleri, kurutulmuş meyveler bulunur. Buğday, mısır ve yulaf, taneli olduğunda demirden daha zengin durumdadır. Diğer pek çok vitamin ve mineral gibi demir de özellikle tahıl tanelerinin dış kısmında bulunur; örneğin buğday öğütülürken içerdiği demirin büyük kısmı kepeğinde kalır, yani tane buğday, buğday ununun dört katı demir içerir. Kuru üzüm, kuru kayısı, kuru erik, badem, fıstık, ceviz gibi kuruyemişler yeterli düzeyde demir içeren yiyecek grubudur.
- Demir eksikliği olan gebelerde erken doğum, düşük kilolu bebek gibi sorunlar beklenir. Doğurganlık çağındaki kadınlarda gebe kalmadan önce demir desteğinin verilmesi bu sorunları önleyecektir. Yapılan araştırmalarda bebeklik döneminde anne sütü ile beslenen çocukların zekâ düzeyi mama ile beslenenlere göre çok daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle anne sütü ile beslenme özendirilmelidir. Ayrıca çocukluk döneminde Sağlık Bakanlığı önerisi ile doktor kontrolünde demir takviyesi yapılmaktadır.
- Erişkin hastalarda anemi, doktor kontrolünde uygun demir ilaçları ve altta yatan hastalığın tedavisiyle, 1-2 ayda düzelir. Anemi düzeldikten sonra 2-3 ay daha vücut demir depolarını doldurmak için tedaviye devam edilir. En iyi demir emilimi aç karnına olmasına rağmen pek çok insan yan etkiler nedeniyle buna katlanamaz ve gıda ile almak ister. Süt ve süt ürünleri demir emilimini engelleyeceğinden ilaç ile birlikte alınmamalıdır.
- Sonuç olarak, demir eksikliği anemisi önlenmesi ve tedavisi mutlak gerekli olan bir durumdur. Tedavi edilmediği takdirde sonuçların çok ağır olacağı unutulmamalıdır.

YİNE OYNAYALIM MI?

Halime KARABULUT

Yağ satarım, bal satarım
Ustam ölmüş, ben satarım
Ustamın kürkü sarıdır
Satsam 15 liradır
Zambak zum bak
Dön arkana iyi bak.
Hatırlamayan var mı bu oyunu?
Hani oturarak yüzümüz birbiri-
mize dönük bu tekerlemeyi söy-
lerdik. Elinde ucu sıkıca bağlan-
mış, topuz yapılmış bir mendille
ebe etrafımızda döner ve bir ki-
şinin arkasına mendilini bırakırdı.
Mendilin farkına varan kişi ebeyi
kovalardı, ebe onun yerine otu-

runcaya kadar bu kovalamaca
devam ederdi.

Nerede O Çocukluğumuzun Oyunları?

Şimdilerde bir nostalji hâline ge-
len ve "ah o çocukluğumuzdaki
oyunlar nerede!" dedirten oyun-
larımız, sahi nereye kayboldular?
Yeniden ortaya çıkın, kişiliğimizi
oluşturan güzel oyunlar. Çıkın da
masumiyet sizinle geri dönsün.
Dostluk, arkadaşlık, huzur ma-
hallemize geri gelsin. Hakikate
kör olmamayı öğretmek için geri
gel "körebe". Senin gelişinle ço-
cuklar, bilgisayar başından kalk-

sın, sokağa serpişsin renkli bilye-
ler. Seyircisi olmayan çocuklara
alkış tutan teneke top! Sen de
gel. Yırtık pabuçlardan fırlayan
ayaklara acı değil şifaydın. Sen-
den geriye ağrı değil neşe ka-
lırdı. Gel de komşu mahallenin
çocuklarıyla oynadığımız futbol
maçlarımız olsun. Tezahürata
gelen mahalle sakinlerinin ses-
leri yeniden kulaklarımızı okşa-
sın. Çocuklarımız sahiplenmeyi
öğrensün. Kazanmanın sevincini
ve kaybetmenin hüznünü tatsın.
Anadolu'da zevkle oynanan "aşık
oyunu" sen de çık ortaya. Milli

**Saklambaç,
köşe kapmaca,
seksek, birdirbir
gibi genellikle
sokakta
oynanan
evrensel oyunlar
masumiyetin
ve çocukluğun
adıdır.**

oyun aşkımızı alevlendir. Kimse-
ler bizimle aşık atamayacağını
öğrensün. "uzuneşek" oyunuyla
düşman dayanıklılığımızı ve gü-
cümüzü görsün. Birlikten kuv-
vetin doğacağını çocuklarımız
da öğrensün. Kutu kutu pense ile
önümüzü arkamızı görelim, çu-
val yarışı yapalım, "çelikçomak"
 oynayalım. Mahallemize gelin
oyunlar! Sokağımızın oyunları...
Soğuk kış gecelerinde bizi eğ-
lendirmeye gelin. Sıcak yaz ak-
şamlarında sizinle serinlenelim
yeniden. Dost, akraba, komşu,
arkadaş hep bir araya gelsin si-
zinle. Bedenimizi ve zihnimizi
harekete geçiren oyunlar!

Arkadaşım Oyun

Hızlı ve farklı düşünme yetene-
ği kazandıran "isim şehir", "evet
hayır", "beş taş" hepimizin bil-
diği oyunlardandır. Ya çocuk-
larımız, onlar bu oyunları biliyor
mu? "Bom" dediğimizde çocuklar
oyunu mu hatırlıyor yoksa bom-
ba patladı zannederek yerlerin-
den mi sığıyor?

Oyun bir arkadaşdır. Zararlı oyun-
lar, kötü arkadaş; iyi oyunlar da
 faydalı arkadaş gibidir. Oyun
oynamayan çocuk arkadaşsız
demektir. Şimdilerde yalnızlaştık
mı ne? Çocukların sokakta oyun
oynaması onları sosyalleştirdiği
hâlde, bilgisayar oyunları yalnız-
laştırıyor. Evcilik oynayan kız çö-
cuklarının bebeklerini giydirmesi
ile bilgisayar başında oyuncak
bebeğe elbise giydirmesi ara-
sında fark var elbette. Çocuklar
oyunla sadece vakit geçirmez;
eğitilir, sosyalleşir. Çocukla oyn-
yan ebeveynin çocuklarıyla ara-
sındaki bağ kuvvetlenir. Ebeveyn,

çocuktaki gelişim ve değişimin
 farkına zamanında varır. Çocuk-
lar oyunla toplumsal kuralları
 kavramış olur. Anne babası ve
arkadaşlarıyla oynayan çocuk,
özgüven kazanır, sorumluluk alır
ve problem çözme yeteneği geli-
şir. İl bulma, üçgen peynir dilim-
leri, hacı yatmaz, benzetmece,
sana ne lazım oyunlarını anne
babalar dahi unuttu belki de.

Evimizin Huzuru, Mahallemizin Neşesi Oyunlar

Soğuk bir kış gecesinde sobanın
başına toplanan aile bireylerinin
birlikte oynayabileceği çok oyun
var aslında. Sos, amiral battı,
kızmabirader, dama, mangala,
satranç...

Sadece evin içinde oynanabile-
cek oyunlar değil, bahçeli evler-
de, yazlıkta, sahilde, ya da pik-
nikte körebe, yakan top ve topla
oynanan birçok oyun, çocuk ve
gençlerle vakit geçirmenin keyifli
araçları olabilir.

"Deve cüce" ya da "gece gündüz"
oyunları küçük çocukları eğlen-
dirirken, anne baba ve kardeşle-
rin hep birlikte müzik eşliğinde
"sandalye kapmaca" oynaması
çok keyifli olabilmekte ya da "pa-
zara gittim" oyunuyla hafızayı
geliştirmek mümkün olmaktadır.

"Bezirgân başı" oyunuyla anne
baba çocuğunu kolları arasına
alıp sıkarken yanağına bir öpü-
cük kondurmasıyla çocuğun
duyacağı mutluluğu; "mendil
kapmaca" oynarken bahçede,
babanın oğlunu kovalaması ve
yakalayamamasının çocukta
oluşturacağı güveni hayal etmek
zor olmayacaktır.

Saklambaç, köşe kapmaca, sek-
sek, birdirbir gibi genellikle so-
kakta oynanan evrensel oyunlar
masumiyetin ve çocukluğun
adıdır.

Ailece, akraba ve komşu çocuk-
larıyla oynanan oyunlarla âdeta
sokak şenlenir. Çocuk civıltıları
tabiatın doğal sesleriyle bir har-
moni oluşturur ve bunun adına
"bizim mahallenin sesleri" denilir.
Yabancı olmaz oyunun sosyal
bütünlüğü sağladığı mahalle-
lerde kulaklar bu sese. Hele de
"öteki" diye bir şey hiç olmaz.
Çocuklar, oyun esnasında tanış-
mıştır. Onları izleyen ebeveynleri
de bu esnada derin sohbetlere
dalmış, ahabap olmuştur. Beş
dakika sonra dönerim diye gün
boyu açık kalmıştır kapılar. Sokak
sokak çember çeviren çocuklar
mahalleye, mahalle delikanlılara,
delikanlılar esnafa emanet edil-
miştir.

Gelin oyun ve oyuncak müzeleri
kuralım sokaklara yeniden. Dört
duvar arasına değil, köşe bucak
her yere... Hayatımızın merke-
zine koyalım oyunu ve oynayan
çocukları. Yeniden evde oyun
halkaları oluşturup bu oyunları
mahalleye taşıyalım. "Nesi var?"
diyerek başlayalım mı oynama-
ya?

Ercan Küçük

Çocukluğumdan beri her tür kitabı okurum. Babam bizim için kendi aramızda kitap okuma yarışmaları yapar, bizi kitap okumaya teşvik ederdi.

19

Şükriye Çalkın

Okul ve ev işlerinden dolayı kitap okumaya pek vaktim olmuyor. Okuduğum zaman da fantastik kitaplar okumaktan hoşlanıyorum. Ailem de sık sık kitap okumam gerektiğini söylüyor.

17

GENÇLERE SORDUK...

Kitap okuma alışkanlığınız var mı? Ne tür kitaplar okursunuz? Aileniz sizi bu konuda yönlendirir mi?

21

Sena Nur Özaydın

Üniversitedeki derslerimize destek olsun diye psikoloji alanında birçok kaynaktan faydalanıp kitap okuyorum. Ailem yeterince kitap okuduğumu ve araştırma yaptığımı bildiği için yönlendirmede bulunmaz.

Ali Bayram

Kitap okuma alışkanlığım yok. Canım istediği zaman tarihimizle alakalı kütüphaneden ya da ablamın kitaplarından okurum.

20

UZMANINA SORDUK

Nazlı ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Teknolojinin hayatın içine girmesiyle birlikte, televizyonlar, tabletler ciddi anlamda iş dışında kalan zamanın büyük çoğunluğunu ele geçirdi. Sosyal paylaşım ağlarının yaygınlaşmasıyla beraber gazete ve kitap okuma alışkanlığının ciddiye alınacak ölçüde azaldığını biliyoruz. Bu konuda kitap okumayı özendirici çalışmaların aileler ve kurumlar aracılığıyla acilen yapılması önemlidir. Çünkü okuma alışkanlığı yerleşmemiş toplumlarda, bireyler sağlıklı düşünme becerisi geliştiremezler.

Okumak, farklı dünyaları tanımak, tarih ve kültür bilinci oluşturmak, eleştirel düşünceyi geliştirebilmek adına alternatifi olmayan tek şeydir. Kitaplar sayesinde insan, bilmediği hayatlara yolculuk eder; hiç tanımadığı evlere misafir olur. Kitap okumak tartışmasız önemlidir ve alışkanlık olması bireyin hayatına önemli katkılar sağlar.

Okumak, insanın kişisel gelişimini sağlayan önemli etkenlerden biridir. İnsanın düşünce yapısını, hayal dün-

Samet Küçük

Oğlumuz ve kızımıza kitap okumayı sevsinler diye güzel ve ilgilerini çekecek olan kitapların hepsini aldık. Fırsat buldukça onlarla beraber oturduk ve kitap okuduk.

50

Zeynep Çalkın

Çocuklarımız kitap okumanın önemini henüz kavrayamamışlar da onları kitap okumaya yönlendiriyoruz. Eşim ve ben bu konuda hassasiyet göstermeye uğraşıyoruz.

46

ANNE BABALARINA SORDUK...

Çocuklarınız kitap okur mu? Onlara nasıl bir yönlendirmede bulunursunuz?

48

Hamit Özaydın

İşim gereği sürekli kitaplarla haşır neşir olduğum için çocuklarıma da kitap okuma alışkanlığını kazandırdım. Çocukların maddi ihtiyaçlarını eksik etmediğim gibi ruhlarının gıdası olacak kitapları da hiçbir zaman eksik etmedim, her daim kitap okumanın faydalarını anlattım.

Yüksel Bayram

Çocuklarım bazen kitap okurlar. Onlara kimi zaman okumalarını söylesek de tam olarak gereken bilinci veremediğimizi düşünüyorum.

51

yasını geliştirir; sözcük dağarcığını artırır, insana bilgi ve birikim kazandırır. Kitap hayatımızın bir parçası olmalı ve bir kitap bitmeden sonrasında okunacak olan kitap hazırlanmalı hatta kitap listeleri yapmalıyız.

Kitap okuma alışkanlığının geliştirilebilmesi için ilk olarak bir başlangıç noktası belirleyin. Kalın bir kitap yerine daha anlaşılır ve bitirebileceğiniz bir kitapla başlayın.

Ne okuyacağınıza karar verdikten sonraki ikinci adım

kitap okumak için on beş dakika belirleyin ve sadece okuduğunuz kitaba odaklanın, zamanla bu süreyi arttırabilirsiniz. Ama öncelik istikrardır. Az ama devamlı olsun. Okuduğunuz kitapla ilgili konuşmak da kitap okuma alışkanlığının yerleşmesinde etkilidir.

Ayrıca çantanızda suyun hemen yanında ince ve her yerde okunabilecek kitaplarınız olsun. Olmadığında bir eksiklik hissedin.

Şimdi omuzlarımdan
indirip yere bıraktığım
o nesne artık bir sırt
çantası olmaktan
çoktan çıkmıştı.
İnsanların gözünde o
bir sırt çantası değildi
artık. İçinde kitap
ve defter olan, ıslak
mendilim, suyum,
şuyum buyum olan bir
araç değildi artık.

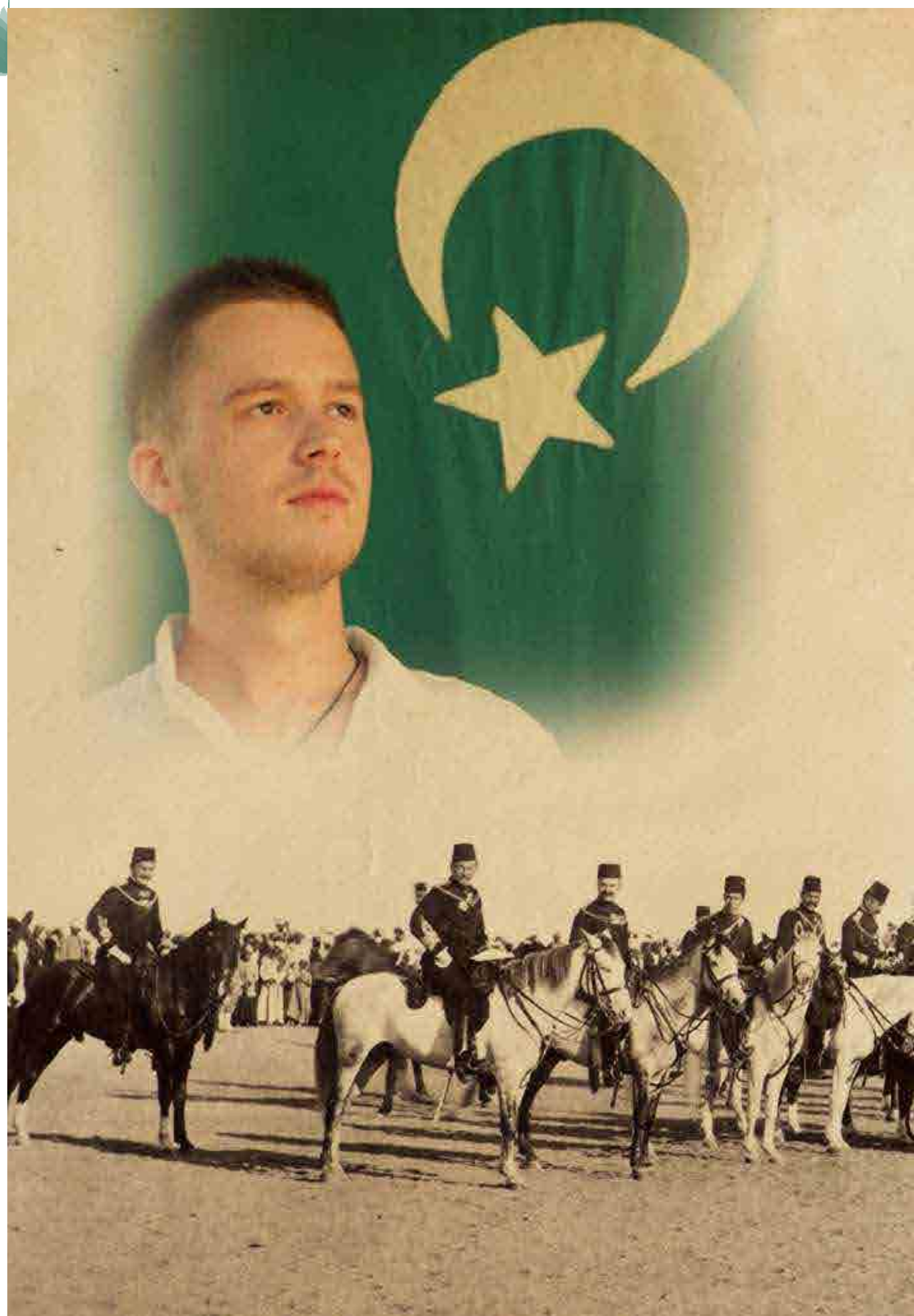

SIRT ÇANTASI

Hasan KARACA

"Bakabilir miyim? A, çok güzelmiş sırt çantan." Bir arkadaşımın cümlesi. O zaman gerçekten sevmiştim sırt çantamı ve birilerinin fark etmesine sevinmiştim. Böyle olacağını bilemezdim ki. Daha geçen gün metroya binerken tekrarladı mesela. Aslında binerken de değil metro durağına inerken. Merdivenlerin başında. Siyah pantolon üstüne siyah tişört giymiş bir bayan sırt çantama bakmak istedi. Kendime yeni bir şeyler aldığımda tanımadığım insanların bile ona bakmak istemesi hoşuma gider aslında. Ben de bir başkasının güzel bir çantası varsa mesela ya da ceketine veya ne bileyim aksesuarına bakarım. O kadar ki çok beğendiysen nereden aldığını bile sorarım. Geçenlerde mesela bir yerlerde otururken karşı masada çok güzel bir sırt çantası duruyordu. Sandalyeye asılı. Gerçekten güzeldi. Üç kişi vardı masada. Sohbet edip yemek yiyorlardı. Çayımı yudumladım, ödemeyi yaptım ve yanlarından geçerken -elbette gereken nezaketi göstererek- çantayı nereden aldığını sordum. Türkçe bilmiyorlardı. Neyse ki bu durumu kotaracak kadar İngilizcem vardı. Ne yazık ki beğendiğim o çantayı kolay kolay alamayacağımı öğrenmiş oldum İngilizcem sayesinde. Çanta Tayland'dan alınmış. Tayland, yani dünyanın kenarı. Eski çağlarda gemilerin dünyadan aşağı düştüğü yer. Bir an buna benzer bir düşüş yaşadım. Teşekkür ettim, iyi günler diledim. Ertesi gün işte bahsettiğim bu çantayı aldım kendime. Taylandlı çantaya hiç benzemiyordu aslında. O daha geometrik, daha köşeliydi. İki renkli ve üst kısmı kumaş, alt kısmı deriydi. Benimki öyle değil. Tamamen deri, tek renk. Fakat beğendim işte. Arkadaşım da beğendi. Metrodaki siyahlı bayan beğendi mi onu bilmiyorum. Çünkü onun derdi çantanın modeli değil, içindekilerdi. Kolunda güvenlik yazıyordu. Çantayı açmamı istedi. Bakmakla yetinmedi. Elini gezdirdi çantamda. Bu garip bir histi.

İnsanlar çantalarında bir yığın özel eşya taşır. Ayrıca ben, çantamda bir yığın çöp taşıyorum. Boşaltmamışımdır mesela uzun süre çantamı. Değiştirmemişimdir çünkü. Kadının eli bulduğu her cebi karıştırdı. Tehlikeli madde arıyordu. Patlayıcı arıyor, diye düşündüm. Siyahlı bayan kolumdan tutarak yanından geçmemi sağladı. Çantam hâlâ açıktı ve içindekilerin döküleceğinden endişelendim bir an. Ve sonuçta çantasında tehlikeli madde taşımayan biriydim. Bu kanıtlanmıştı. Fakat ortada bir tehdit vardı. Bunu herkes kabul ediyordu. Herkes bu tehdidin bir parçasıydı. Özellikle de sırt çantasıyla gezenler. Bunu metrodan daha da bir fark ettim. Sırt çantamda gözler geziniyordu. Bunu hissediyordum, zaman zaman bakışları yakalıyordum. Şimdi omuzlarımdan indirip yere bıraktığım o nesne artık bir sırt çantası olmaktan çoktan çıkmıştı. İnsanların gözünde o bir sırt çantası değildi artık. İçinde kitap ve defter olan, ıslak mendilim, suyum, şuyum buyum olan bir araç değildi artık. Hele güzel hiç değildi. Kimse benim Taylandlı çantaya baktığım gözle bakmıyordu artık sırt çantama. O düpedüz tehlikeydi. Yalnız kaldığımda ihbar edilmesi gereken, özel ekibin gelip müdahale ettiği bir tehlike. Birden kendimi suçlu hissettim. Çantamdan kitabımı çıkaramayacak kadar. Yanlış anlaşılır kaygısıyla. Neyse ki son anda metroya iki kişi daha bindi. Biri uzun sakallı, diğeri kısa bıyıklı. İkisi de genç. Birinin omuzunda çaprazlama çanta asılı. Siyah giyimli. Diğeri başında takke. Hepimiz oraya dikkat kesildik. Sakal sakal değildi artık, takke takke değildi. Belki de o iki genç, genç bile değildi. Ancak bu sayede sırt çantam yine sırt çantasına dönüştü. Kitabımı aldım içinden. Okumaya başladım. Belli aralıklarla bakışlarım sakal olmayan sakallının, çanta olmayan çantasına kayıyordu. Kitap sayfalarından, şekillerden, harflerden oluşuyordu. Onlara anlamları ben yükliyordum.

OSMANLI'NIN AVRUPA'DAKİ SON "SANCAĞI"

Saliha DİLMAÇ

Yıldırım Beyazıt'ın Gluhovitsa'yı almasıyla başlayan ve Fatih Sultan Mehmet'in Yeni Pazar'ı fethi ile Bosna Hersek'e bağlanan yedi sancaktan son kaybettiğimiz sancağın adıdır, Sancak. Kaybettiğimiz toprakların ardından umudunu kaybetmeyen Müslümanlar bıraktık ardımızdan. Ortodokslar ve Katolikler tarafından sürekli baskı gören Sancak halkı, Fatih Sultan Mehmet'in adaletli yaklaşımı ve hoşgörüsüyle İslam dinine geçtiler ve huzurla yaşadılar. Bu huzurlu günler çok uzun sürmedi ne yazık ki. Art arda yaşanan II. Viyana Mağlubiyeti ve 93 Harbi gibi olumsuzluklarla yalnız kaldı Müslüman Sancak halkı. 1908'de ise Bosna'nın kaybıyla buraya bağlı bir sancak beyliği olan Sancak da kaybedildi. Karadağ bağımsızlığını ilan edince Sırbistan'dan ayrıldı ve ikiye bölündü. Bugün Sancak topraklarının bir kısmı Sırbistan, bir kısmı ise Karadağ sınırlarında kalmıştır. Yıllarca süren asimilasyonlara, işgallere, bölünmelere, göçlere ve iç karışıklıklara rağmen orada bir Sancak var uzakta. İşte Dino Başoviç Sancak'tan bir misafir bize. Dino, niçin Türkiye'de olduğunu anlatıyor.

"Buraya eğitim amacıyla geldim. Türkiye'deki diplomatik yapıyı, Türkiye'nin vizyonunu öğrenmek ve analiz edebilmek için burayı tercih ettim. Türkiye'yi anavatanım gibi görüyorum. Türkiye'yle ilgili okudukça ve rahmetli dedemin hikâyelerini dinledikçe buraya karşı bir merak uyandı bende. Kültür, din, ilim Türkiye'den Sancak'a geldiği zaman tüm Sancak milleti bunun farkındaydı. Sancaklı bir Boşnak olarak Sırbistan'da kendi haklarımı gerçekleştiremediğim için bende dışarıya açılma düşüncesi oluşmaya başladı. Ve bir söz beni çok etkiledi: "Kiblenin nerde olduğunu bilmiyorsanız kalbinizi dinleyin, o size doğru yönü gösterir." Benim kalbim yönünü Türkiye olarak seçti. Ankara'ya geldim ve başarılı bir şekilde üniversiteden bu sene mezun oldum. Ruhumdaki özün Anadolu irfanı ile kaynaştığını gördüm. Bunu hiçbir zaman kaybetmeyeceğim. Özellikle 2002'den sonra Türkiye, yardıma muhtaç olan ülkelere büyük yardım ve desteklerde bulundu ve bu sürece ben de katkıda bulunmayı çok istiyorum. Bu ülke için her türlü fedakârlığı yapmak isterim."

TİKA Belgrad Proje Koordinasyon Ofisi

Sancak'ta Osmanlı döneminde Müslüman Boşnaklarla birlikte Türkler de yaşamaktaydı. Yıllar içerisinde yaşanan baskı ve zulümler sonucu Türkiye'ye ve diğer bölgelere büyük göçler olmuştur. Bu göçler yüzünden Sancak'ta Müslüman nüfus gün geçtikçe azalmıştır. Peki ya bugünkü durum? Bugünkü durumu şöyle anlatıyor Dino:

"Demografik analizlere göre bugün Sancak'ta halkın %45 ve fazlası kendilerini Müslüman ya da Boşnak olarak tanıtmıştır. %36 Sırp Ortodoks Hristiyan nüfus ve %7 civarında ise Karadağlı bulunmaktadır. Tabii yaşanan göçler sebebiyle Müslüman nüfus azalmıştır. Üç önemli göç dalgası olmuştur Sancak'ta. 1. dalga 1878 Berlin Kongresi'nden sonrasındır ve çoğu Müslüman halk Türkiye'ye göç etmiştir. 2. göç dalgası Balkan Savaşı döneminde ve I. Dünya Savaşı sonrasında, işkenceler sebebiyle Boşnak Müslümanları göç etmeye zorlamaları ile gerçekleşmiştir. 3. dalga ise 1980 ve 1995 Yugoslavya ve İç Savaş döneminde hem Bosna'dan hem de Sancak'tan Boşnakların göç etmek zorunda kalışlarıdır. O yıllarda halkımız şiddet, baskı ve insanoğlunun görüp görebileceği en kötü durumlar ve soykırıma maruz bırakılmıştır.

Bu göç dönemlerinde Türkiye'ye gelen akrabalarım olduğunu biliyorum ama onları maalesef bulama-

dım. Göç hikâyelerinde var olan hüznlerin kat kat fazlasıdır bizim hüznlerimiz. Ama hayat devam ediyor, unutmadan yol alıyoruz."

Dino da geçici bir göç yaşıyor şimdi. Burada nasıl hissediyor, yabancılaşma çekiyor mu? Neyi özleyiyor?

"Türkiye'yle zaten kültür, gelenek, görenek, dinsel yapı, değer olgu ve düşünce yapımız benzerdir. Bundan dolayı Türkiye'yle çok benzer şekilde yaşıyor ve ortak bir ideali gerçekleştirme gayreti gösteriyoruz. Sancak ve Türkiye'nin yapılarında pek farklılık bulunmamaktadır. Türkler Sancak'a geldikleri zaman adeta Ankara'daymış gibi yaşamlarına devam etmektedirler. Bu Sancak ve Türkiye arasındaki uyumu göstermektedir. Sancak Türkiye'de Karadeniz Bölgesi'ne benzeyen bir yapıdadır, ama deniz yoktur sadece dağlar, ormanlar, göller ve nehirler vardır.

Sancak'ta Müslüman halk Osmanlı'nın kültür yapısından etkilenmiştir. Sancak halkı Osmanlı evlatlarıdır, Sancak halkı Avrupa'da Müslümanlığın ve İslam'ın koruyucularındandır. Ancak Sancak halkı bugün seçtiği dinden ötürü Sırp Devleti tarafından ezilmektedir. Kendi diline, kendi bayrağına sahip değildir. 1990'dan itibaren Sancak milleti dini İslam'ı yeniden öğrenmeye başladı, çünkü komünizm dönemi içerisinde dini kaidelere göre yaşama imkânı yoktu.

Örneğin birisi camiye namaz kılmak için gittiğinde Yugoslavya'nın içinde yalnız bırakılır ve toplumdan dışlanırdı."

Camiler ağlar mıydı acaba تنها kaldıkları için? Kavuşmak isteyen ve kavuşturulmayan iki sevgiliydi Sancaklı bir Müslüman ve cami. Kim bilir insan eliyle yapılan bir rejim yüzünden Müslümanlar ne zulümler görmüştü o topraklarda ve daha nicelerinde. Peki ya sonrası?

Komünizm döneminde herhangi bir dini özgürlük yoktu. Yerliler zaten biliyorlar, özellikle yaşlılar, II. Dünya Savaşı'ndan önce doğanlar ve o döneme şahitlik edenler yaşadıkları olayları dinlemek isteyenlere anlatmışlardır. Bu hikâyeler uzun süre Boşnak milletine anlatıldı. İslam'ın onurunu ve Osmanlı'nın şöhretini korumak ve yaşatmak amacıyla bu hikâyeler kulaktan kulağa aktarılmıştır. Bugün ise anlaşmazlık ve engeller dinî gruplar tarafından çıkarılmaktadır. Sancak'ta müftülük müessesesi vardır fakat ayrımcılığı empoze edilmektedir. Halk önce dinen kutsal kabul ettiği bu makama saygı göstermiş, ancak çekişmeler, spekülasyonlar ve siyasi parti gibi çalışmalar başlayınca mesafe koymuştur. Bugün Sancaklının ya da herhangi bir yerde yaşayan bir Boşnak'ın dini ve milli menfaatlerini kişisel menfaatlerinin önünde tutması gerekir. Ne var ki parlamentoda yer almak isteyen Boşnak milletvekilleri bile Sancak'ı hiçe sayabilmektedir. Sancak, Karadağ Sancağı ve Sırbistan Sancağı olarak zaten ikiye bölünmüş durumdadır. Üzerinde hâkimiyet kurulması kolaylaştırılmıştır. Bu durum inşallah eğitilmiş ve inançlı Boşnaklar ve Türkler tarafından düzeltilecektir. Umudumuz gün geçtikçe yeşermektedir.

Biz bu umudun yeşerdiğini ve dallarında tomurculanmış çiçekleri son günlerde gördük. Türkiye'mizin 15 Temmuz'la başlayan zor günlerinde Sancaklılar o illerden bu illere bütün desteklerini gösterdiler bize. Mitingler, yürüyüşler, gösteriler ve Türk bayraklarıyla birlikte sokaklardaydılar. Bu kadar mı çok seviyorlardı bizi?

"Biz ruhumuzda ve kalbimizde İslam varlığına sahibiz. Bu yüzden Türkiye'nin herhangi bir sıkıntılı durumunda, Sancak evlatları mutlaka maddi manevi

"Ben Dino Başović, genç,
Boşnak bir Osmanlı
evladı ve bir vatansever
olarak bu vatan için
hayatımı vermeye her
zaman hazırım. Şehitler
ölmez, vatan bölünmez!"

desteğini esirgemeyecektir. Türkiye can suyudur bizim için. Çanakkale Savaşı'nda Sancak'tan pek çok insan geldi savaşmak için. Bunların çok azı geri dönebildiler. Bu millet Türkiye'yi anavatan gördüğünden onu düşmanlardan korumak için karşılıksız bir şekilde savunmuştur. Bugün ise TİKA yeni açılımlarla bağları kuvvetlendirmek üzere Sancak'a yaptığı çalışmaları artırmıştır. Sırp Devleti Sancak'a hiç önem vermemektedir. Örneğin işsizlik Sancak'ta yüzde 60'tan fazladır. Yine Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklarının Türkiye Bursları ile son yıllarda özellikle 2002'den sonra Sancak'tan gelen genç, yetenekli ve çalışkan öğrenciler Türkiye'ye eğitim amacıyla getirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilere büyük şans ve imkânlar tanınmıştır. 15 Temmuz 2016'da cuntacıların hain planı elhamdülillah başarılı olmamıştır ve Rabbim bizi apaydınlık bir güne çıkarmıştır. Ben ve arkadaşlarım emri duyar duymaz Kızılay'da demokrasi nöbetlerine katıldık. Bu ülkeye bir katkımız olsun diye gayret ve mücadele gösterdik.

Bilmeyenler bu durumu garipseyebilirler. Sırplar Boşnaklara soykırım yaptı ve o zaman Türkiye hariç kimse yanımızda olmadı. Ben Dino Başović, genç, Boşnak bir Osmanlı evladı ve bir vatansever olarak bu vatan için hayatımı vermeye her zaman hazırım. Şehitler ölmez, vatan bölünmez!"

Ruhları titreten bir şiir geçiyor aklımdan.

Ne demiş Tevfik Fikret biliyor musun Dino?

Vatan senden hayat umar,

Sen yaşarsan o canlanır;

Vatan için ölmek de var,

Fakat borcun yaşamaktır...

ENSARIN İLK ÖĞRETMENİ: MUS'AB B. UMEYR

Hale ŞAHİN

Diyanet İşleri Uzmanı

Rasulullah
Mus'ab'ın
yüzüstü
düşmüş
bedeninin
başında
durduktan
sonra o ve
beraberindeki
diğer şehitlere
hitaben Allah
katında şehitler
olduklarına
kiyamet günü
bizzat şahitlik
edeceğini
söyledi.

İftar için tatlı bir telaş vardı. Abdurrahman b. Avf önündeki iftar sofrasına şöyle bir bakıverdi. Nedendir bilinmez aklına birden Mus'ab gelmişti. "Mus'ab şehit edildi. Hâlbuki o benden daha hayırlıydı." dedi sonra. Uhut Savaşı'nda şehit düşen Mus'ab'ın hâli bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Öylesine yokluk içindeydi ki bedenine kefen yapılacak doğru dürüst bir örtü bile bulunamamıştı. Zorlukla elde edilen bir bürdeyle kefenlendi Mus'ab. Lakin onunla da başı örtüldüğünde ayakları, ayakları örtüldüğünde başı açıkta kalıyordu. Mus'ab yokluk içinde bu dünyadan göçüp gittiği hâlde, kendisi dünyada türlü türlü nimetlere nail olmuştu. O günü hatırladıkça gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Uzanamadı eli sofraya bir türlü, kalktı gitti. (Buhari, Cenaiz, 26.)

Abdurrahman b. Avf gibi adını işiten herkes hayırla yâd ediyordu Mus'ab b. Umeyr'i. Müslüman olmak uğruna hiçbir Kureyşlinin yapamayacağı bir fedakârlıkta bulunmuş, sahip olduğu zenginliği hiç tereddüt etmeden elinin tersiyle itivermişti. Hâlbuki Mekk'e'de onun gibisi yoktu. Genç ve yakışıklıydı. Saçının güzelliği, kıyafetlerinin gösterişi, kullandığı koku herkesin dilindeydi. Anne babası onu çok seviyor, bir dediğini iki etmiyordu. Herkes nasıl da imreniyordu onun ihtişamı yaşantısına.

Meraklı bakışların kuşatması altında olan

Mus'ab, o günlerde gizliden gizliye Erkam'ın evine gidiyordu. Kimsenin haberi yoktu Allah'a ve Rasulü'ne iman ettiğinden. Bir gün kabilesinden Osman b. Talha onu namaz kılarken gördü ve hemen durumu ailesine haber verdi. Oğullarının Müslüman olmasına çok öfkelenen anne ve babası, onu vazgeçirmeye kararlıydılar. Günlerce hapsedtiler, baskı altında tuttular ama döndürmediler gittiği yoldan. Genç Mus'ab Allah ve Rasulü'nün uğruna sahip olduğu her şeyi terk etti. Hem de hiç tereddüt etmeden.

İslam davetinin açıktan yapılmasıyla birlikte müşriklerin baskılarını artırmaları nedeniyle Mus'ab b. Umeyr beraberindeki bir grup Müslüman ile Habeşistan'a hicret etti. Bir müddet orada kaldıktan sonra tekrar Mekke'ye döndü. I. Akabe Biatı'nda Medinelî Müslümanların isteği üzerine Allah Rasulü onu Medine'ye öğretmen olarak gönderdi. Genç ve yetenekli Mus'ab Rasulü'nün tebliğ metodunu iyi biliyordu. Bunun yanı sıra o zamana kadar inen Kur'an ayetlerini ezberlemesi ve etkili konuşma tarzıyla da dikkat çekiyordu. Kısa sürede birçok insanın gönülünü kazanan Mus'ab, başta Sa'd b. Muaz ve Üseyd b. Hudayr gibi Medine'nin önde gelenleri olmak üzere çok sayıda Medinelînin Müslüman olmasına vesile oldu. Onun çabası sayesinde artık her ensar evinde mutlaka bir Müslüman vardı. Bir yılın ardından beraberinde yetmiş beş Müslümanla II. Akabe Biatı için Mekke'ye gelen Mus'ab, Allah Rasulü'nün verdiği görevi hakkıyla yerine getirmiş ve onun takdirini kazanmıştı.

Mus'ab b. Umeyr ilmi ve ahlakının yanı sıra cesareti ve azmiyle de örnek bir sahabiydi. Hz. Peygamber Bedir ve Uhut savaşlarında

sancaktarlık görevini ona vermişti. Uhut'ta savaşın en zor anında dahi bir an olsun Rasulü'llah'ı yalnız bırakmadı Mus'ab. Daha önce Allah ve Rasulü uğruna sahip olduğu her şeyi feda eden, ensarın ilk öğretmeni artık elinde kalan tek şeyi, canını feda etmek üzere savaş meydanındaydı. Zira Allah'a verilen sözün gereği idi bu. (Ahzab, 33/23.) Ve Mus'abü'l-Hayr'ın verdiği sözden geri dönmeye hiç niyeti yoktu. İbn Kamie'nin kılıç darbeleriyle önce sağ eli ardından da sol eli koptu. Yine de sancağı düşürmedi, kollarıyla tutarak göğsüne bastırmaya devam etti. En sonunda mızrakla yaralanarak şehit düştü. Savaşın ardından Allah Rasulü'nü ölümüyle en çok hüznlendirenlerden biri o oldu. Rasulü'llah Mus'ab'ın yüzüstü düşmüş bedeninin başında durduktan sonra o ve beraberindeki diğer şehitlere hitaben Allah katında şehitler olduklarına kıyamet günü bizzat şahitlik edeceğini söyledi. (İbn Sa'd, Tabakât, III, 121.) İslam'la şereflenmeden önce asaleti ve zenginliği dilden dile dolaşan Mus'ab b. Umeyr'in şehit olduğunda bedenini tamamen örtecek bir kefeni bile yoktu. Bunun üzerine Hz. Peygamber, başının örtülmesini, ayaklarının üzerine ise izhir otu konulmasını istedi. (Buhari, Cenaiz, 27.)

Hicretten sonra Yüce Allah'ın mükâfatıyla ashab çeşitli nimetlere nail olmuşken Mus'ab b. Umeyr bunların hiçbirini görmeden yokluk içinde şehadete yürümüştü. Fakat onun için Allah ve Rasulü'nün sevgisi yanında malın, mülkün, şöhretin hiçbir kıymeti yoktu. Onun gerçek serveti imaniydi.

MİLLETİN KAHRAMANLARI

Muhammed Kâmil YAYKAN

O gece... Kahramanlığın yeniden tanımlandığı, vatanın parçalanmaz bir bütün olduğunun tekrar ispat edildiği, "bir ölürüz, bin diriliriz" sözünün reel dünyadaki karşılığını bulduğu o gece...

O gecenin hatıralarıyla dolu dört bir yanımız, o gecenin anımsattıkları var aklımızda. Sala sesleri hâlâ kulaklarımızda...

15 Temmuz'u sormaya, sorgulamaya, şahitlerini dinlemeye devam ediyoruz biz de. Bu kez karşımızda Hüseyin Çınar var. Keçiören Kaya-başı Camii müezzin kayyımı... Namaz dönüşünde alıyor kalkışma haberini. İnanamıyor önce... Hatta yediremiyor kendine, milletine...

Sonra... Sonrasını kendisinden dinliyoruz kâh burkularak içimiz, kâh gururlanarak... Anlatmaya başlıyor başından geçenleri başından sonuna kadar...

İlk önce kendisini tanıtıyor bizlere hocamız. Yirmi yıllık görevli olduğunu, daha önce nelerde çalıştığını anlatıyor. Sonra 15 Temmuz gecesi ne olduğunu soruyoruz. Ne yaşadığını,

darbeyi nasıl haber aldığını, ilk tepkisinin ne olduğunu soruyoruz.

Çocuklarının "Baba, darbe nedir?" sorusuna cevap veremediğini söylüyor yutkunarak. Sonra da aynı camide birlikte görev yaptığı Uğur Köseoğlu ile Kızılay'a gitmeye niyet ettiklerinden bahsediyor. Kapıda çocuklarının "Baba nereye gidiyorsun, gitme!" demelerine karşılık, "Kızım ben duramam, gideceğim. Artık bizim burada durmamız mümkün değil" dediğini ekliyor sözlerine.

Yolda gördüklerini anlatıyor sonra uzun uzun, halkın ele geçirdiği tankları, bu mücadele esnasında şehit düşen ya da yaralanan vatandaşları, bin bir güçlkle Genelkurmay'a ulaşma serüvenini de...

Sonra vurulmasını... Bacağını kaybetmesini...

Hocam nasıl yaralandınız?

Saat iki buçuk civarıydı. Genelkurmay'ın bina girişinin sol tarafında pencere kırdılar. Üç beş kişi girmeye çalıştı, girdi de. Uğur hocama burada olaylar olacak, burası şimdi çok tehlikeli

Çocuklarının “Baba, darbe nedir?” sorusuna cevap vermediğini, veremediğini söylüyor yutkunarak. Sonra da aynı camide birlikte görev yaptığı Uğur Köseoğlu ile Kızılay’a gitmeye niyet ettiklerinden bahsediyor. Kapıda çocuklarının “Baba nereye gidiyorsun, gitme!” demelerine “Kızım ben duramam, gideceğim.” “Artık bizim burada durmamız mümkün değil” dediğini söylüyor..

bir hâl alacak dedim. O anda hakikaten tedirgin oldum. Sanki olacakları hissettim. İçeriden tarama sesleri geldi. Dışarıda merdivendeki vatandaşları taradılar. Orada birkaç kişi yuvarlandı. Onları gören herkes panikledi bir anda. Herkes bir yerlere kaçmak istedi. Biz de geldiğimiz istikamete döndük, eğilerek gitmeye çalıştık ki yukarıdan helikopter bizi taramaya başladı. Bizi yaralayan, bacağımızın kopmasına sebep olan helikoptermiş, helikopterden açılan ateşmiş. Onların mermileri büyük. Onları asla küçük silahlar gibi değerlendirmek mümkün değil. Bir yerden girip bir yerden çıkması değil yani. Geldiği yeri paramparça ediyor.

Benim bacak koptu zannettim. Ortası yok ama aşağıya tarafa bir bağlantı vardı. Öyle yarım bir çizme gibi ayağım duruyordu zaten. Bir patlama daha oldu orada. Her yer aydınlandı bir anda. Ben vurulduğumun hiç farkında değilim ama orada demek ki ister istemez bir bilinç kaybı oluyor. Ama bayılma falan olmadı. Kalkmaya çalıştım. Ellerim arkada kalkmaya çalıştım. Kalkamıyorum. Dedim ki niye kal-

kamıyorum. Sonra bir baktım ki sağ bacağım kopmuş. Vurulmuşum dedim. Bir tereddüt, korku yok. Olayın soğukluğu tamamen üzerimde yani. Hemen ilk etapta bacağımı ellerimle iyice sıkıştırdım. İşte o arada Uğur hocam geriye dönüp baktı. Beni vurulmuş olarak görünce bağırmaya başladı. Gençler Allah rızası için gelin, hocamı kurtaralım diye. Orada tabii benden başka yardım bekleyen insanlar da vardı. Yardım edin diye kısık seslerle inleyenler de tamamen hareketsiz yatanlar da vardı. Ben kendi acımdan bakamıyorum zaten ama hissettim sanki. Ölenler, yaralananlar da vardı. Yarım gözle olsa da gördüm onları orada.

Hocamın o bağırmasına iki üç genç geldi. Sayılarından tam emin değilim. Beni hemen oradan aldılar. Kenara çektiler, jandarmanın bahçe duvarının kenarına çektiler. Oraya bıraktılar. Ben onlara benim şu bacağımı hemen sarın dedim. Kürşat isimli bir delikanlı üzerindeki gömleği yırttı, bacağıma iyice doladı. Dügümlledi. Tamam mı dedi. Tamam dedim. Sonra

beni bir şekilde karga tulumba Akay Kavşağı'na kadar götürdüler. Orada beyaz bir araba duruyordu. Hastaneye bir dakika içerisinde vardık. Hemen ameliyathaneye aldılar. Ameliyat masasında doktorlar başımıza geldiler.

Senin bilincin yerinde kimin telefonunu verebilirsin dediler. Ben evin numarasını verdim. Eşime, benim yaralı olduğumu, bacağımdan yara aldığımı, Akay Hastanesine gelmesi gerektiğini söylediler.

Hocam, tüm bu olaylar takriben ne kadar sürede gerçekleşti. Saat kaç civarı hastaneye götürebildiler sizi.

Üçü geçmişti saat. Onlar elbiselerimi kestiler. O yaralı bacağıma o arada bir ilaç döktüler. Kullandıkları malzeme ne ise onu döktüler. O çok büyük bir acı verdi zaten. Bağırđım. İyice bağırđım üç-beş kere. Onun etkisiyle mi yoksa verdikleri narkozun etkisiyle mi kendimi kaybettim bilmiyorum. Ondan sonra ameliyata girmişiz. İki saat sürdü ameliyat. Narkozun etkisinden çıkması falan iki buçuk saat sürdü.

Sonra yoğun bakıma geçtik. Dört gün orada kaldım. Servis odasına dört günden sonra çıktım. Orada da

yirmi iki gün kaldım. Uyluğumdan aldıkları deriyi bacağımdaki kesik yere naklettiler. Bir nevi organ nakli yapılmış oldu. Şükür şu anda doktor tamamen tuttuğunu söyledi. Hiçbir sorun olmadığını söyledi çok şükür. Yani işin düzgün gittiğini bize söylediler.

Sonra biraz daha kaldık hastanede. Hastanede kalmamızın bir anlamı olmadığını söyleyerek bizi eve gönderdiler. Üç dört güne bir aynı hastaneye oradan gelecek ambulansla pansumana gidip geleceğiz. Yaklaşık bir ay geçti. Bir iki ay sonra protez durumu söz konusu olacak.

Tabei doktorlarımız da dizin altından 8-10 santim aşağıda olmasının dizden kopması arasında yüzde yüz fark olduğunu söylediler. Yani belli olmadan, eski hâlimiz gibi yürüyebileceğimi doktorlarımız bize ifade ettiler.

Geçmiş olsun hocam. Allah sizlere en kısa sürede sağlık sıhhat nasip eylesin inşallah. Peki, o geceden harekete geleceğe yönelik neler söylemek istersiniz?

Ben hayatımda, aile hayatımda fedakârlığı seven bir insanım. Fedakârlığın o akşam da olması gerektiği-

Ne mutlu bize.
Allah birlik
beraberlik içinde
yaşamayı daim
eylesin. Allah
bu vatanımıza,
milletimize,
tek devlet
olmayı, tek
bayrak olmayı,
ezanların asla
susmamasını,
birlik beraberlik
içerisinde
büyük Türkiye
olabilmeyi bize
nasip eylesin.

Bu vatan bize emanet
edilmiş. Emanete riayet
etmek lazım. Nankörlük
etmemek lazım. Nankörlük
edenleri görüyoruz.
İnşallah görevimizi yerine
getirmişizdir. Bir daha olsa bir
daha çıkarız. Biz çıkmasak
bile bizim yetiştirdiğimiz
çocuklar mutlaka çıkacaktır.
Çünkü bu bir vatan borcudur.

ne inandım. Biz camide mihraptayız. Cuma günleri hutbeye çıkıp birilerine hitap ediyoruz. Yani neticede lideriz, öndeyiz, imamız. Camide böyle iken cami dışında da böyle olması, bu sorumluluğa sahip olan bir kişinin de efendim bana bir şey olmuyor ya ne olursa olsun dememesi gerekiyordu. Diyanet camiamız olmasa şu milletimiz, vatanımız, devletimiz daha farklı, daha ayrışma içinde, düzensizlik içinde, birlik beraberlikten yoksun olur. Eğer bugün birlik beraberlik, bir dayanışma ruhunda Diyanetimizin yaptığı bu mukaddes görevin, görevlilerimizin, imamıyla, müezziniyle, Kur'an kurslarındaki görevlilerimizle, bütün camiamızın katkısı çok büyük. Allah bu hizmeti yapmayı daim eylesin.

Dolayısıyla bizim böyle bir zamanda meydanlara çıkmamız gerekiyordu. İyi ki de çıkmışız. Hakikaten o gün çıkmasaydık bugün bizim başımız öne eğik olacaktı. Allah bizim başımızı öne eğdirmeydi. Hakikaten ben bacağımı bir trafik kazasında kaybetseydim, bir iş kazasında kaybetseydim ya da başka bir olayda sakatlık meydana gelseydi o zaman diyecektim ki vay bacağım, vay hayatım. Şu yaşımda başıma böyle bir durum geldi. Keşke gelmeseydi

diye çok üzülecektim. Ama bu durumun böyle bir olayla olmasından dolayı, mevzu vatansa gerisi teferruattır anlayışıyla hareket ettiğimizden dolayı gururluyuz. Bir bacak değil, bu beden, bu bizim başımız hatta çoluğumuz çocuğumuz bu vatana savunmak için biz hazırız. Allah'ın izniyle daima da hazır olmaya devam edeceğiz. Yeter ki vatansız kalınmasın. Bu vatan bize emanet edilmiş. Emanete riayet etmek lazım. Nankörlük etmemek lazım. Nankörlük edenleri görüyoruz. İnşallah görevimizi yerine getirmişizdir. Bir daha olsa bir daha çıkarız. Biz çıkmasak bile bizim yetiştirdiğimiz çocuklar mutlaka çıkacaktır. Çünkü bu bir vatan borcudur.

Ne mutlu bize. Allah birlik beraberlik içinde yaşamayı daim eylesin. Allah vatanımıza, milletimize, tek devlet, tek bayrakla semalarında ezanla birlik beraberlik içerisinde büyük Türkiye olabilmeyi nasip eylesin.

"Âmin hocam" diyoruz. Ayrılıyor. Allah ondan, onun gibi olanlardan razı olsun... Memleketimizi huzurlu günlere ulaştırsın.

MİHMAN ATADAN ÖNDE GELİR

Bekir ERDEM

Orta Asya ve Türkistan bölgesinde çok yaygın olan bir söz vardır; "Mihman atadan önde gelir." Azerbaycan ve Kafkasya'dan Doğu Türkistan'a kadar Türk topluluklarının yaşadığı coğrafyada bu söz veya buna benzer aynı anlamı ifade eden atasözleri ve deyimler yaygındır.

Çok eski zamanlardan beri Anadolu'dan başlayarak Türk Dünyasında kullanılan mihman, misafir, konuk, ya da konak, ev sahibinin aziz olarak kabul ettiği Tanrı misafirine verilen addır. Konuk, "Rızık ve bereketiyle beraber gelir. Ev sahibine yük olmaz." anlayışı hâkimdir ve konuğa çok değer verilir. Neredeyse atadan önde gelir.

Orta Asya'da misafir haberli veya habersiz hangi saatte gelirse gelsin ona mutlaka bir sofraya kurulur, ikramlar yapılır. Ev sahibi evinde ne var ne yoksa misafirin sofrasına döker. Kendisi, ailesi ve çocukları için çıkarmadığı yiyecekleri mihman için çıkarır; yedirir, içirir. Misafir sayısına göre bir kuzu veya dana kesilir. Mümkün olduğu kadar zengin bir sofraya hazırlanır.

Misafir ister gündüz gelsin, ister gecenin ilerleyen bir saatinde. İkram ve izzet değişmez. Ga-

zeteler yazmıştı. Rahmetli Turgut Özal ve Süleyman Demirel Orta Asya'ya gittiklerinde her yerde büyük izzet ve ikram görmüşlerdi. Demirel'in masasına pişirilmiş bir koyun başı konulduğunda çok şaşırılmış, ne yapması gerektiğini çevresindekilere sormak zorunda kalmıştı. Çevresindekiler de oralarda hatırlı ve büyük konukların sofrasına bu şekilde pişirilmiş koyun veya at başı konulduğunu, sofranın büyüğünün ekibinde ve çevresinde bulunanlara sosyal mevki ve durumlarına göre bu ikramları dağıtması gerektiğini söylemişlerdi.

Program çekimi için gittiğimiz Türkistan bölgesinde benzer izzet ve ikramlarla biz de karşılaştık. Pişirilen koyun başı, sofranın büyüğünün önüne getiriliyor, sofrada bulunanlara onun dağıtması isteniyordu. Mesela ekipte kameraman varsa göz kısmı kameramana, dil kısmı konuşmacı veya röportajı yapana, kulak kısmı ses görevlisine veriliyordu.

1994 yılında Kırgızistan'da yaşadığımız bir konukseverlik örneğini de unutmamız mümkün değil. Uzun süren bir yolculuk ve çekimlerden

sonra Kazakistan'dan Kırgızistan'a geçmiştik. Yolda bulabildiğimiz bir yerde de yemeğimizi yemiş, karnımızı az çok doyurmuştuk.

Aladağların eteğindeki Issık Göl'e vardığımızda gece saat 12'yi bulmuştu. Hava da soğuktu. Oldukça yorgunduk. Tek düşündüğümüz hemen yatmak ve dinlenmekti. Ancak ev sahiplerine ne kadar anlatmaya çalışsak da dinletemiyorduk. Mutlaka sofraya hazırlamak istiyorlardı. "Yapmayın, etmeyin, sofraya hazırlamayın, aç değiliz. Bu saatte herhangi bir şey yemek istemiyoruz" desek de kabul ettiremedik. "Çok küçük bir sofraya hazırlayacağız" dediler. Biraz sonra bir de baktık ki, bir koyun kesilmiş, ondan da çeşitli yemekler hazırlanmış, mükellef bir sofraya kurulmuş. Tabii o vakte kadar saat gecenin 2'si olmuştu. Biz yemek yerken 3'ü, 4'ü bulacaktı. Ev sahipleri saati önemsememişti. Konuklarına ikramda bulunmak, onlar için her şeyden önemli olmuştu.

Orta Asya'da yemekler sohbetle ve herkesin sofradakilere hitaben konuşma yapmasıyla birleşince saatler sürer. Önce ev sahiplerinden büyük olan misafirlere hitaben bir hoş geldiniz ko-

nuşması yapar. Sonra konuklar büyük olandan veya ekip başından başlamak üzere teşekkür konuşması ile karşılık verir. Sofrada konuşmayan kalmaz. Böylece bir sofraya tabiatıyla 3-4 saat sürer. Eğer kısa kesip hemen kalkmaya niyetlenirseniz bunu ev sahibine hakaret sayarlar. Ya da size yeteri kadar izzet ve ikramda bulunmadıklarını düşünürler.

Azerbaycan'da, Kazakistan'da, Özbekistan'da, Kırgızistan'da, Türkmenistan'da, hatta Tataristan'da aynı konukseverlik görülür. Bölgeyi ziyaret eden herkes aynı misafirperverlikle karşılaşır. Bunda "Halil İbrahim Sofrası" anlayışı ve Müslümanlığın etkisi de elbette vardır. Anadolu gibi oralarda da misafire ikram aynı zamanda dini duygularla da ilgilidir.

Türkmenistan'da Selçuklu Devleti'nin merkezi Merv'e giderken uğradığımız Bayramali'de, Müslüman olmayan Çuvaşistan'da da aynı şekilde ikramlarla karşılaştık.

Çünkü "Mihman atadan önde geliyordu."

KİBİR ELBİSESİNİ ÇIKARMAK

Aydan USTA

Iranlı şair ve mutasavvıf Feridüddin Attar: "Dört şeyden kendini temizle: Dilini gıybetten, kalbini kıskançlıktan, mideni haram lokmadan, davranışlarını riyadan." diye öğüt verir insanlara. Hepsi de dinimizin ısrarla vurguladığı yasaklardır. En büyük tehlikesi de bu eylemlerin hem yapanlara hem maruz kalanlara zararlarının çok olması. Feridüddin Attar "İlahiname" adlı eserinde bu zamanları anlatır ibretlik bir hikâyesi ile.

Sofi geçinen biri yol üzerinde gördüğü köpeğe sopasıyla çok şiddetli bir şekilde vurur. Canı yanan köpek -hikâye bu ya- bağırp sızlanarak yaralanan ayağını göstermek ve şikâyetini bildirmek için kadiya gider. Ağlayıp figan ederek yaralanan ayağını kadiya gösterir ve "Şikâyetçiyim, kısasa kısas isterim." der. "Onun da eline sopayla vurun ki cezasını çöksin." diye feryat etmeye devam edince kadı sofiyi huzuruna çağırıp sorar. "Ey vefasız adam! Bu ağzı var dili yok hayvana bu cefayı neden ettin? Bak ayağını kırmış, aciz hâle getirmişsin onu" deyince Sofi: "Ey Pirim suç ve kusur bende değildir. O gelip elbise-me sürtündü. Artık o elbisemle namaz da kılamam. Bu yüzden benden sopa yedi" ce-

vabını verir. Kadı bu cevap karşısında daha da hiddetlenerek köpeğe döner ve: "Dilersen onun cezasını ben vereyim ya da ne dilersen hükmet; çünkü gerçekten o cezayı hak etmiştir." der. Köpek, "Ben onun üzerinde sofî elbisesi görünce Allah dostudur deyip bana zarar vermeyeceğinden emin oldum. Onun üzerindeki selamet elbisesini görünce ona yakın olmak istemiştım. Bana onun yaptığı cefayı kendini bilmeyen insanlar bile yapmadı. Ceza olarak, gösteriş için giydiği o selamet ehli hırkayı çıkarsın üstünden, bu ceza ona kıyamete kadar yeter." demiş. Böylece sofî geçinen o kişiye gösteriş olarak üzerinde taşıdığı kibrin, kötülüğün elbisesini çıkararak en büyük cezayı vermiş.

Bu hikâyeyle çok örtüşen hadis-i şerifte Efendimiz, "Müslüman Müslümanın elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir." (Müslim, İman, 14.) buyurarak mümin olmanın temel vasfının insanlara elimizle, dilimizle ve dahi bütün azalarımızla zarar vermekten kaçınmak olduğunu öğütler bize. Müslüman kimliğimize sığınarak insanlara her türlü kötülüğü yapmakla sadece kendimizi kandırırız. "Sözünüzü gizleyin yahut onu açığa vurun;

(fark etmez). Şüphesiz Allah, sinelerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilir. (Mülk, 67/13.) ayeti ve daha nice ayetler giydiğimiz elbisenin altındaki niyetin Yüce Yaradan tarafından bilindiğinin delilidir.

Her insanın üzerinde bir giysi var. Kimi hoşgörü, tevazu giysisi giyer. Kimi sabır, şükür giysisi, kimi de takva elbisesiyle donanır. Hasetten, riyadan, kibirden şırkten temizlenmiş bir kalp üzerine giyilen çul da olsa atlastan, ipekten değerlidir. Kimi de en değerli kumaştan yapılmış kıskançlık, kibir, riya isyan elbisesini giyer de farkında olmadan herkeşe içindeki kötülüğü akıtır durur. Eğer gerçek Müslümanlar isek giydiğimiz elbise Müslü-

mana yakışır bir elbise olmalı ve üzerimize tam oturmalı. Sadece dış görünüş itibarıyla değil de öz değerlerimizle de elbisenin içini doldurmaliyiz. "Bizi aldatan bizden değildir." diye buyurarak bizlere güvenenleri aldatmanın ne kötü sonuçlar doğuracağını gözler önüne seriyor Efendimiz. Başkalarının takdирini, beğenisini kazanmak için değil Yüce Yaratanın rızasını kazanmak için önce kalbimizi kibirden, riyadan arındırıp pak etmeli sonra tezkiye olmuş niyetlerimizin üzerine bütün Müslümanların bizden emin olacakları elbiseyi geçirmeliyiz. Yoksa köpeğe zulmeden sofinin başına geldiği gibi bizim de üzerimizden göstermelik giydiğimiz o elbiseyi çıkarcak biri bulunur...

KİM?

SÖZ UÇAR YAZI KALIR

Kim inmiş denizin dibine, kim koymuş balığın adını?

Kim dolaşmış gökleri kat kat; kim koymuş kartalın, Anka'nın, hürriyetin adını?

Hangi kanatlarla kim uçmuş yıldızlardan yıldıza; kim koymuş Terazi'nin, Merih'in, Zühre'nin adını?

Hangi ayaklarla, hangi adımlarla ve hangi kılavuzun peşinden, kim dolaşmış aynı girintilerinde; kim koymuş dağlarının, vadilerinin adını?

Kim "Promete" demiş ateş hırsızına; kim koymuş alevin, dumanın adını?

Kim gidebilmiş tarihi aşır daha gerilere, kim koymuş Taş Devri'nin; Tunç Devri'nin adını? Ve kim ayırabilmiş birini ötekenden; kim koymuş madenin, kim koymuş kuvvetin adını?

Kimin dalına konmuş saadet, hangi dal çekebilmiş saadeti ve hangi dil koymuş saadetin adını?

Hangi ömür, hangi ölçü, hangi parmak sayabilmiş sayıları sonuna kadar ve kim koymuş trilyonun, kentilyonun adını?

Kim girebilmiş insanoğlunun içine; kim koymuş gönlün, ruhun, vicdanın adını?

Hangi kuyudan, hangi basamaklarla veya hangi ipe tutunarak inmiş şuurun bodrum katına; kim koymuş şuur altının adını?

Zamanın şeridini kim kırpılmış uzunlu, kısalı; kim koymuş şubatın, martın, nisanın adını?

Kim tartabilmiş renkleri terazide; kim mora "mor", maviye "mavi" demiş; kim koymuş akın, karanın adını?

Kim doğum gününde bulunup göbeğini kesmiş dünyanın; kim koymuş taşının, toprağının adını? Ve kim demiş sana "sen", bana "ben"?

Kim inmiş denizin dibine, kim koymuş balığın adını?

Top Sesleri - Arif Nihat ASYA
(Ötüken Yayınları, 2005)

HESAP GÜNÜ

Halil İbrahim UZUN

"İnsan dünyaya kendini kaptırınca zamanın nasıl geçtiğini bilemez. Bir akıntıya düşüp tüm ömrünü koşturarak geçiren çoktur... Velhasıl dünya hayatı "iş" dediğimiz oyun ve eğlenceden ibarettir."

Mustafa Kutlu

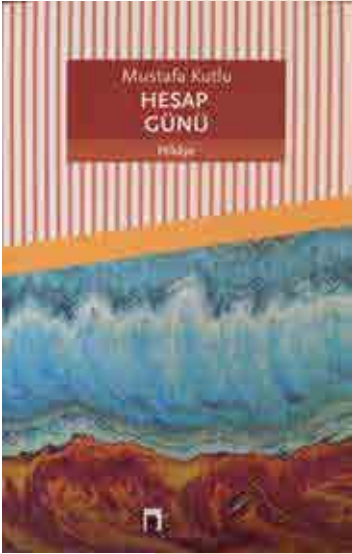
Modern zamanlar ve günümüzde hayatın neredeyse tamamını kaplayan sanal dünyanın yanında yaşamın geçici veya kalıcı üzüntüler, sevinçler içinde olduğunu görüyoruz. Çeşit çeşit düzenlenen, imtihanın tam ortasında yer alan hakikati perdeleyen aldanişlar da cabası. Mustafa Kutlu'nun 2015 yılı sonlarında okuyucu ile buluşan son kitabı "Hesap Günü" oyun ve eğlence temeli üzerine bina edilen hayatın hareketli bir resmini sunuyor. Mustafa Kutlu'nun tüm hikâyeleri bir bütün olarak ele alındığında asla tekrara düşmüyor, aksine birbirini tamamlayarak ana bir hikâye sunuyor. Dolayısıyla "Hesap Günü'nde", "Huzursuz Bacak'tan", "Ya Tahammül ya da Sefer'e"; "Sır'dan", "Beyhude Ömrüm'e" kadar tanıdık gelen ancak özgünlüğünü koruyan izler bulunuyor.

"Hesap Günü'nde" fantastik türde romanlarda görülebileceği kadarı ile musalla taşında yatan bir ölü (Arif Bedir Bey), sinematografik teknik kullanılarak başta kendisi olmak üzere cenaze namazına katılan arkadaşları, iş ortakları, komşuları gibi tanıdıkları ile hesaplaşıyor. Kitabın fantastik boyutu ile değil, konuya gerçek nazarı ile yaklaşıldığında Arif Bedir Bey'in salt kendisi ile hesaplaşmasının derin bir nefis muhasebesi olduğu düşünülebilir.

Kutlu, kitabında şimdiye değin kahraman olarak Anadolu insanının aksine seçkin muhitlerde günümüzün 'beyaz' sıfatı ile nitelenen eliti Arif Bedir Bey'i karakterize ediyor.

Bir Osmanlı paşasının torunu olan Arif Bedir Bey; çok iyi okullarda okuyup yükseköğrenimini yurt dışında tamamlıyor. Birçok defa günümüzün de en büyük problemi olan hazza ve hıza zebun olma gafletinin pençesinde savruluyor, onların açtığı manevi boşluklar ruhunu sıkıyor. Hep bir vesile ile yeniden başladığı koşturması, açtığı yeni sayfalar karşısına çıkan hayatın doğal engelleri karşısında akamete uğruyor. Nihayetinde ise son kez yeni bir sayfa çabasına nakd-i ömrü yetmiyor.

Arif Bedir Bey'in bitmez hırsı ve geçici hevesleri için harcadığı ömrü ve neticesinde derin hesaplaşması Mustafa Kutlu'nun gönle dokunan üslubunda okuyucu ile buluşuyor.

YAPILAN İYİLİK KONUŞULMAMALI

Vaktiyle bulunduğu küçük yerde geçim sıkıntısı çeken dürüst ve temiz yaradılışlı genç bir adam, bir gün memleketine çok uzakta bulunan bir şehir merkezine giderek iş bulup çalışmaya, kendine yeni bir hayat kurmaya karar verdi. Bu niyetle vakit kaybetmeden hazırlanıp yola koyuldu. Genç adam bu yolculuğu sırasında yorum ve açıklaması kendisi için imkânsız olan birtakım olaylarla karşılaştı.

Bunlardan biri şuydu: Bazı kimseler bir tarlaya buğday ekıyorlar, ekilen buğdaylar hemen yetişip olgunlaşıyor, onlar da hiç vakit kaybetmeden hasat ediyorlar, sonra bunları ateşe verip yakıyorlardı.

İkinci olarak şuna şahit olmuştu: Bir adam büyük bir taşı kaldırmaya çalışıyor, kaldıramıyor; ama bu taşa bir tane daha ekleyince kaldırabiliyor, bir üçüncüyü ekleyince daha da rahat kaldırabiliyordu.

Adam bunlarla kafası karışmış bir hâlde yolculuğun nasıl geçtiğini anlamadan şehrin kapısına geldi. Burada bir ihtiyar kendisini durdurup nereden geldiğini, niçin geldiğini, yolculuğun nasıl geçtiğini sordu. Adam her şeyi anlattı ve yolda karşılaştığı alışılmamış hadiseleri de serüvenine eklemeyi unutmadı. Bunun üzerine ihtiyar bu genç adama rastladığı olayları bir bir açıkladı:

"Senin yolda ilk rastladığın buğday ekip hemen hasat eden ve sonra ateşe verip yakan insanlar, iyilik edip de onu sağda solda konuşarak değerini sıfıra indiren insanları simgeler. Taş kaldırmaya çalışan kimse de şunu anlatır: İnsana ilk işlediği günah ağır gelir, onun altında ezilir ama tövbe etmeden başka günahlar işlemeye devam ederse artık ona o günahlar hafif gelmeye başlar."

KISSADAN
HISSE

İLGİNÇ BİLGİLER

- * Yunuslar bir gözü açık uyurlar.
- * Atakama çölüne 400 yıldan beri yağmur yağmamıştır. Yağan yağmur da havada buharlaştığından yere düşmemektedir.
- * Uyurken, televizyon izlerken olduğundan iki kat daha fazla kalori harcanır.

Onlar, "Ey Rabbimiz!
Eşlerimizi ve
çocuklarımızı bize göz
aydınlığı kıl ve bizi
Allah'a karşı gelmekten
sakınanlara önder eyle."
diyenlerdir.

Furkan, 25/74.

BİR DUA

BİR İNCİ

Akıl maddeyi, kalp
manayı fetih içindir.

Muhammed İkbâl

SİZDEN GELENLER

Serdar Bilir

KÜTAHYA

Diyanet Aile Dergisi'ni internetten takip edebiliyorum. Telefonuma indirdiğim "Diyanet Dergilik Uygulaması" sayesinde İlmi Dergi, Çocuk Dergisi, Aylık Dergi ve Aile Dergisi'ne kolayca ulaşabiliyorum. Okumayı sevenlere buradan sesleniyorum: "Diyanet İşleri Başkanlığını her yerde takip edebilirsiniz." Ayrıca milletimize büyük geçmiş olsun diyorum. Rabbim yaşanan acıları bir daha göstermesin.

Kahraman Kalmazoğlu

TRABZON

Okumayı seven biriyim. Diyanet İşleri Başkanlığımızın çıkardığı bu dergileri her ay takip ediyorum. Gerçekten dolu dolu bir dergi. Aradığım her şeyi bulabiliyorum. Güzel olmayan bir şeyi yok diyebilirim. Yayınların bu kalitede devam etmesini diliyorum. Önceden dergileri pek okumuyordum ama çok şey kaybettiğimi düşünüyorum. Elbette hiçbir şey için geç değil. Dergi ile ilgili tek sıkıntım vaktinde bana ulaşmamasıydı ama onu da hallettim. Başkanlığımızın kitaplarını da dergilerini de okuyor ve arkadaşlarıma tavsiye ediyorum.

Yağmur Sencan

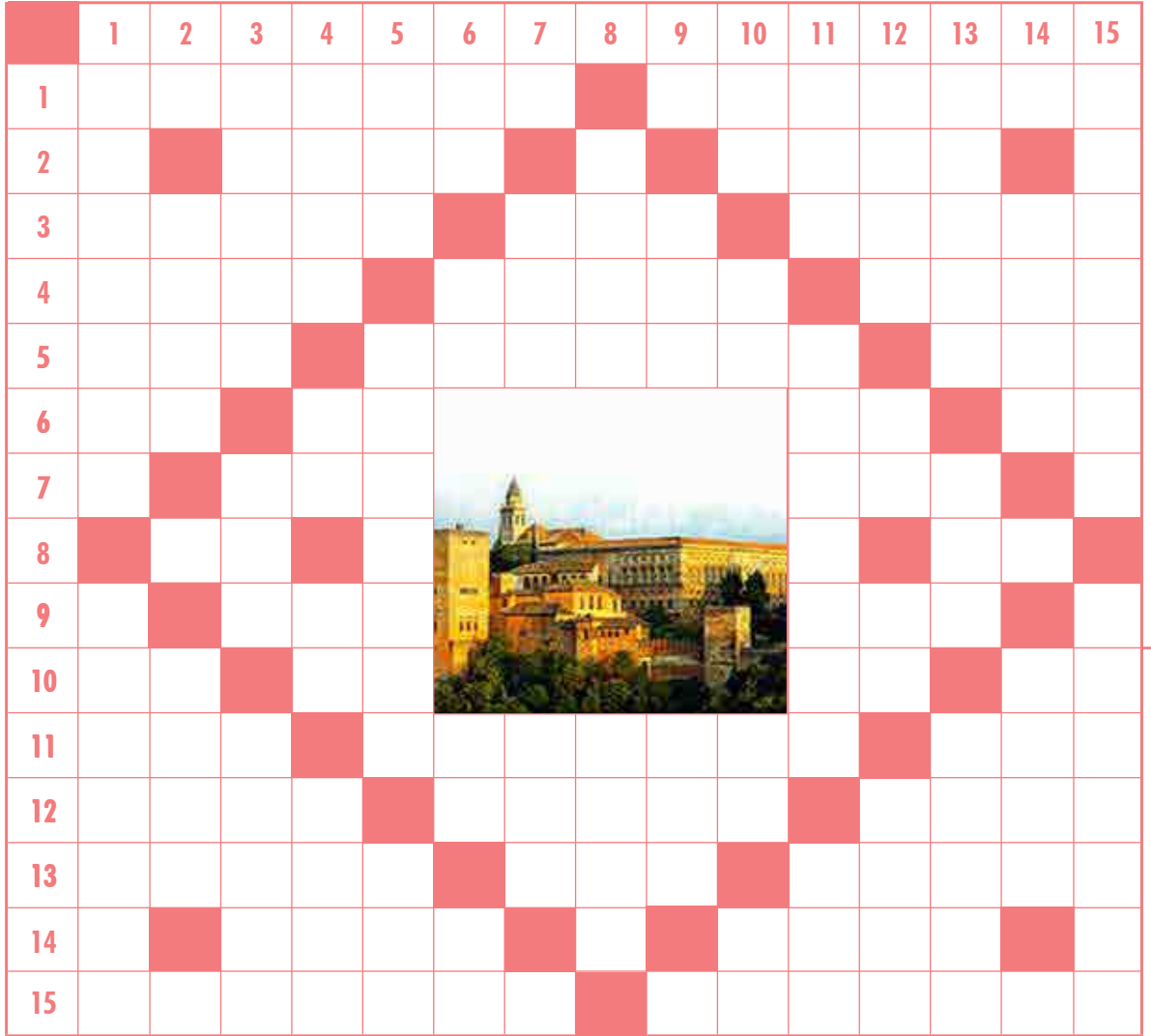
HOLLANDA

Öncelikle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan gurur duyuyorum. Ülkemiz 15 Temmuz gecesinde büyük bir badire atlattı ve hamdolsun kahraman milletimiz bu kalkışmayı püskürttü. Vatanımızdan uzaktayız ama her daim gönlümüzdesiniz. Diyanet yayınları ailece takip ettiğimiz yayınlardan ve bence her evde de bulunması gerekiyor. İstanbul'daki bir arkadaşım tavsiye etmişti ve çok memnun kaldık. Aile Dergisi'nde bizi besleyecek bilgilere ulaşırken çocuklarımız da Çocuk Dergisi okumaktan mutlular. Dergiyi hazırlayanlara teşekkür ederiz.

Canan Çelik Yılmaz

GAZİANTEP

Geçen ay 'Misafirimiz Var' bölümündeki Kırım yazısı beni çok etkilemişti. Biz şanslıyız cennet ülkemizde güvenle yaşayabiliyoruz diyordum ki 15 Temmuz gecesini içimizde derin bir yara açıldı. Yine de Rabbimize hamdolsun. Aziz milletimiz tıpkı Çanakkale'de, Sakarya'da olduğu gibi yeniden kahraman oldu. Milletimizin daha çok bilinçlenmesi için sağlam kaynaklardan beslenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu noktada da Diyanet İşleri Başkanlığına teşekkür ediyorum. Tek isteğim yayınların daha çok tanıtılmasıdır.

SOLDAN SAĞA

1- "Gök yarıldığı ve boyun eğdiği zaman..." anlamlarına gelen ayet-i kerimelerle başlayan, kıyamet günü gerçekleşecek olayları anlatan, Kur'an-ı Kerim'in 84. suresinin adı. — İki ya da daha çok kişinin birbirine bakmalarını ifade eden işteş fiil. **2-** Buyruk, komut, talimat. — Arkasından yağmur getiren sert rüzgâr. **3-** Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerin genel adı. — Türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık gibi eşyaların genel adı. — Zamana çok dikkat eden, her şeyi zamanında yapmaya özen gösteren anlamında bir sıfat. **4-** Musul civarında, Mezopotamya'nın kuzey kısmında milattan önce kurulan bir devletin adı. — Topluluk, zümre anlamına gelen Arapça kökenli sözcük. — Genellikle tahıl ölçmede kullanılan belirli hacimdeki kap. **5-** Sıcak, kızgın, yakıcı. — Miladi 1232 yılında Benî Ahmer Devletinin kurucusu Muhammed bin Ahmer zamanında yapımına başlanan, İslam mimarisinin ulaşabileceği en yüksek noktalardan biri olarak kabul edilen, İspanya'nın Granada şehrinde bulunan, 1001 gece masallarının gerçek âlemdeki iz düşümü olarak betimlenen sarayın adı. — Kâinatın var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, İlah, Mevla. **6-** Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara. — Duman lekesi. — Başına geldiği isme olumsuzluk anlamı katan Farsça kökenli bir ön ek. — Derviş selâmı. **7-** Birliklilik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir bağlaç. — Mikroskopta incelenecek maddelerin üzerine konulduğu dar, uzun cam parçası. **8-** Bir suç, bir kusuru veya bir hatayı başışlama. — Dış karşıtı. **9-** Yanan cisimlerden arta kalan toz madde. — Eksiksiz, kesintisiz, bütün. **10-** Temizliğin, saflığın rengi, kara karşıtı. — Nikel elementinin kimyasal simgesi. — Moldova'nın uluslararası plaka kodu. — Uzaklık belirtmek için kullanılan bir ünlüm. **11-** Dinlerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin. — Tebrik. — Birbirine sınıksız yapışık hücre veya moleküllerden oluşan ve bitkilerin çeşitli bölümlerini bir kın gibi saran ince tabaka, cidar, çeper. **12-** İslam inancına göre cennet ile cehennem arasında kalan yerin adı. — Muradına eren, istediğini elde etmiş bayan anlamındaki Arapça sözcük. — Metal paraların yüzlerinden birinin adı, metin. — **13-** Maide suresinin 90. ayetinde içki, dikili taşlar ve fal okları ile birlikte zikredilen, şeytan işi pislik olarak görülen, kaçınılması gereken şey. — Suudi Arabistan'ın uluslararası plaka kodu. — Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh. **14-** Şefkatli olan, anne gibi davranan anlamında bir sıfat. — Vücutta oluşan derin kesik, ceriha. **15-** "Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir." ayeti ile başlayan, inananların vasıflarının anlatıldığı Kur'an-ı Kerim'in 23. suresinin adı. — Herhangi birinin bir yere gelmesini isteme, davet etme.

SUDOKU

		8	4				3	
6	1			7	8			
		4	5				6	
8	3	5						9
4				3				
		1	9			4		
		6	1					7
	7				6			
			7	8	2	3		

Sudoku Kuralları

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmalıdır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastığıdır. İyi eğlenceler.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- Peygamberimiz'in (s.a.s.) bir hadisinde "atam" olarak bahsettiği, Halilullah namıyla da bilinen peygamberimiz. — Türkmenistan sınırları içinde yer alan, önemli ölçüde petrol ve doğalgaz muhteva eden, Orta Asya'nın en büyük çöllerinden birinin adı. **2-** Bir işin kolay olma durumu, kolaylık. — Yaş karşıtı. **3-** İbadet eden kullarının mükâfatlarını bolca veren, az çok her itaati ödüllendiren, anlamına gelen Allah'ın güzel isimlerinden biri. — Nur suresinin 11. ayetinde de geçen, iftira anlamına gelen sözcük. — Yıkılacak yer, yunak. **4-** Bayındırlık. — Vali yönetimindeki ülke bölümü, vilayet. — Tanınma durumu, şan, şöret. — Geçici, ölümlü olan, baki karşıtı. **5-** "Hangi kişi?" anlamında kullanılan bir soru sözü. — Sağlık, sıhhat, afiyet, selamet. — (Tersi) Ateş. **6-** Utanma duygusu, haya. — Klor elementinin kimyasal simgesi. — Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl. — (Tersi) Bir nesnenin incelererek biten sivri son noktası. **7-** Bazen, kimi vakit, ara sıra. — Süslü kemer. **8-** Delik veya yırtığı uygun bir biçimde onarma, kapatma için kullanılan parça. — Öğrencileri yükseköğretim kurumlarına hazırlayan, dört yıllık müfredat uygulayan okul, idadî. **9-** Birbiri üzerine gelen veya iç içe geçen parçaları tutturmaya yarayan küçük metal çivi. — Karışık, çok renkli. **10-** Eski dilde su. — 100m' değerinde yüzey ölçü birimi. — Kuzu sesi. — Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. **11-** Şifre. — Belli bir konu hakkında bilgi verme o konuyu açıklama, açıklığa kavuşturma. — Bir şeyi başka şeylere tutturmaya yarayan ip, tel, şerit. **12-** Uzak. — Anadolu Ajansı'nın kısaltması. — Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam. — Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri, nisf. **13-** Şükreden, durumundan memnun olan kişi. — Arap alfabesinin bir harfi. — Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan. **14-** Kendisine ibadet edilen yegâne varlık, Allah. — Genellikle süreklilikte kullanılan, hızlı hareket kabiliyetine sahip, çevik bir köpek türü. **15-** İsmi "Allah'tan başkalarını dost edinilenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumu gibidir." ayetinden alan, Kur'an-ı Kerim'in 29. suresi. — Müsabaka, rekabet, öne çıkma çabası.

6	9	7	2	3	4	1	8	5
2	5	3	1	8	6	4	9	7
8	1	4	9	7	5	3	6	2
4	2	5	7	9	8	6	1	3
9	7	8	3	6	1	2	5	4
3	6	1	5	4	2	9	7	8
1	3	9	8	2	7	5	4	6
7	4	2	6	5	9	8	3	1
5	8	6	4	1	3	7	2	9

Önceki Sayının Cevapları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	H	M	E	T	Y	E	S	E	V	I			H	A
2	Ş	A	I	R		A	N	A		C	A	M	I		
3	K	I	L	I	S		E		K	R	O	M		I	N
4		N		K	E	T		F	A	I	L			A	R
5	A	L	A			L	A	N	E	T	L	I		Ç	A
6	F	I	L	V	A	K	A	S	I			G	Ü	L	L
7	İ	K	L	I	M							A	N	I	T
8	Y			A	R							R		K	I
9	E			H	A	K						Ş	U	T	A
10	T	E			N	E						İ	R	M	I
11		T	R	I		H	A	K	I	K	I			A	B
12	A	K		A	F	T		E		Z	A	N	A	A	T
13	L		U	R		A	T	K	I					Y	R
14	İ	Ş			S	I	M	A			S	A	M	U	R
15	M	U	T	A	S	A	V	V	I	L	E		M	A	A

Önceki Sayının Cevapları

"Eylül"

FOTOĞRAF: Reyhan SEVİNÇ

“Allah’a hamd ile
başlanılmayan her
önemli iş noksandır/
bereketsizdir.”

(İbn Mace, Nikah, 19.)

BİR BAŞKA TEPEDEN

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rüyada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

Yahya Kemal BEYATLI

